Energy for generations

TUARASCÁIL BLIANTÚIL UM CHAOMHNÚ IASCAIGH ESB

(BLIAIN DÁR gCRÍOCH NOLLAIG 2020)

Tuarascáil ar ghníomhaíochtaí Caomhnaithe Iascaigh ESB don Roinn Cumarsáidí, um Ghníomhú ar son na hAeráide agus Comhshaoil.

esb.ie

Ábhair

Réamhrá 4

Caibidil 1

Abhainn Shionainne 6

Caibidil 2

An Éirne 34

Caibidil 3

Abhainn Clóidigh agus Croithlí 47

Caibidil 4

Abhainn na Life 52

Caibidil 5

An Laoi 53

Réamhrá

Nuair a bhunaíodh oibriúcháin hidreaghiniúna ESB in Éirinn, ghlac ESB freagracht as bainistíocht, stiúradh agus caomhnú d'iascaigh ar feadh aibhneacha ina bhfuilimid ag obair.

Leanann ár stáisiúin hidreaghiniúna ag imirt róil tábhachtaigh ag laghdú ár loirg charbóin faoi straitéis "Brighter Future ESB" agus, arís, rinne ESB ár bhfreagrachtaí Caomhnaithe Iascaigh faoin straitéis seo le linn 2020 agus tríd na dúshláin breise ó COVID-19.

Oibríonn ár bhFoireann Caomhnaithe Iascaigh thar réimse leathan gníomhaíochtaí gach bliain, le béim ar leith ar ár trí ghorlann caomhnaithe bradáin, an clár athshlánaithe gnáthóga abhann, gaiste eascainne agus clár iompair, chomh maith lenár ngníomhaíochtaí bainistíochta iascaigh.

Cuireadh mionsonraí leis na gníomhaíochtaí sin do 2020 leis an tuarascáil seo. Mar is gnáth, ní bheadh an obair seo indéanta gan thacaíocht dhlúth ó ghrúpaí difriúla, ag dul ó chlubanna slatiascaireachta áitiúla agus grúpaí pobail, trí institiúidí tríú leibhéil (Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, Coláiste Ollscoile Chorcaigh agus Queens University Béal Feirste), go dtí comhlachtaí reachtúla amhail Iascaigh Intíre na hÉireann, Foras na Mara, an Roinn Chumarsáide, Gníomhaíocht ar son na hAeráide agus Comhshaoil agus an Roinn Talmhaíochta, Comhshaoil agus Gnóthaí Tuaithe, Tuaisceart Éireann.

Chabhraigh tacaíocht ó na comhlachtaí seachtracha sin a chinntiú go raibh 2020 ina bhliain stuama do Chaomhnú Iascaigh ESB agus tabharfaidh sé leas don pobal is leithne ar feadh na blianta atá le teacht. Thar ceann ESB, ba mhaith liom an tacaíocht a fuaireamar ó gach duine a aithint, agus ár míle buíochas a léiriú as é sin a dhéanamh ar feadh 2020.

Pat O' Doherty,
Príomhfheidhmeannach, ESB

Nótaí

The River Shannon An T'Sionainn

Réamhrá

Clúdaíonn dobharcheantar na Sionainne lena n-áirítear an inbhear timpeall 17% de cheantar na hÉireann. Is í an abhainn is faide in Éire agus an Bhreatain Mhór araon, beagnach 400km ar fhad ar iomlán, 25% de sin ag baint leis an inbhear. Tá na locha sa dobharcheantar táirgiúil go nádúrtha agus is féidir iad a aicmiú go nádúrtha mar leath-shaibhrithe (méiseatrófach) nó saibhrithe (eotrófach). Tá cuid mhaith de chainéal na habhann cosúil le loch ina charachtar, ag léiriú a mhéid, sreabhaidh rialaithe agus grádáin ísil (díreach 20m thar 200km, deisceart ó Loch Aillionn). Na locha is mó ag an Sionann ná Loc Aillionn (35km2), Rí (105 km2) agus Dearg (117 km2), agus na fo-aibhneacha is tábhachtaí ag an Sionann ná an An Bhúill agus an tSuca san iarthar agus an Uín, Brosnach Beag, an tAonach agus An Mhaoilchearn san oirthear.

Rialaítear díluchtú abhann na Sionainne ag cora rialaithe an Phairtín. Atreoraíonn cora rialaithe an Phairtín uisce isteach i gcanál tarae uachtair a sholáthraíonn stáisiún giniúna 85MW Ard na Croise agus ceadaíonn sé sreabhadh cúitimh (10km2 soic), comhionann le sreabhadh íseal an tsamhraidh roimh scéime na Sionainne, chun sreabhadh síos cainéil Sean-abhann na Sionainne.

Baineann stáisiún giniúna Ard na Croise, tógtha idir 1925 agus 1929, leas as 10,400km2 den dobharcheantar suas an abhainn. Le linn na 1920idí, sholáthair Ard na Croise beagnach 90% de riachtanais leictreachais ach inniu cuidíonn sé le níos lú ná 3% de riachtanas Phoblacht na hÉireann. D'ainneoin sin, i ngeall ar an gcumas chun leictreachas a ghiniúint go gasta nuair a mhéadaíonn éileamh go tobann, is sócmhainn giniúna an-tábhachtach é.

Rialaíonn ESB na cearta iascaireachta d'Abhainn na Sionainne iomlán agus ról cothabhála agus caomhnaithe d'achmainní iascaigh ar fad a dhéantar ag Caomhnú Iascaigh ESB. Déantar bainistíocht ar iascaigh abhann na Sionainne i gcomhoibríocht le:

- Iascaigh Intíre na hÉireann (IFI)
- An Roinn Cumarsáidí, um Ghníomhú ar son na hAeráide agus Comhshaoil
- Foras na Mara

Scuaine srutha Ard na Croise agus príomh-Abhainn na Sionainne ag casadh le chéile arís ag suíomh an Chorrbhaile i gcathair Luimní.

Chomh maith leis na gníomhaireachtaí thuas, tá grúpaí slatiascaireachta agus pobail ag éirí níos gníomhaí. Síneann ESB a chur chuige comhoibríoch láidir do bhainistíocht ar iascaigh na Sionainne le foireann Iascaigh Intíre na hÉireann agus Grúpa Comhpháirtíochta Iascaigh na Sionainne. Úsáideann ESB na seirbhísí ó Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, agus Foras na Mara.

Taispeántar achoimre ar go leor cláracha oibre ina bhfuil Iascaigh ESB rannpháirteach agus na tréimhsí ama gaolmhara i dTábla 1.

Ean	Feab	Már	Aib	Beal taine	Mei	Iúil	Lún	M.F	D.F	Sam	Nol	Tasc
■	■								■	■	■	Gaiste agus Iompraíocht eascann gheal
		■	■	■	■	■	■	■				Gaiste agus Iompraíocht eascann óg
■	■							■	■	■	■	Lámhaltas crainn/toir (NPWS)
					■	■	■	■				Oibreacha gnáthóga ionsrutha
						■	■	■				Suirbhéanna iascaireachta leictreacha
■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Tógáil seastáin iascaireachta, stíleanna, droichid coise
									■	■	■	Gaiste stoic goir fásta
										■	■	Stoc goir scafa
■	■	■	■								■	Ubh gorlainne go staid gealóige
			■	■	■	■	■	■				Bradán óg a athstocáil (gealóg gan fothú, parr)
		■	■	■								Scaoileadh brainlín
■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Cúntair Éisc (Ard na Croise agus An Pairtín)

Tábla 1. Cláir oibre bliantúla críochnaithe ag foireann ESB le linn na bliana.

Radharc aerga ar Stáisiún Giniúna Hidrileictreach Ard na Croise.

Clár Bainistíochta Bradáin Abhann na Sionainne

Le tús ar Chlár Bainistíochta ar Bhradáin Abhann na Sionainne in 1990, tá ESB onnghníomhach i gcaomhnú daonra bradáin le hAbhainn na Sionainne. Sular thosaigh Scéim na Sionainne, bhí an abhainn iomráiteach mar tháirgeoir ar bhradán geimhridh mór ilfarraige agus bláthháin. Nuair a thosaigh scéim hidrileictreach, bhí laghdú suntasach ar ghnáthóg scéachtana agus iasclainne i sean-chanál na Sionainne. In 1959, tógadh loc éisc Borland-MacDonald ag Ard na Croise agus bhí aonad gorlainne tógtha ag Cora Rialaithe Phairtín. Bhain bearta maolaithe le athstocáil dobharcheantair na Sionainne le scaoilte bliantúla bradáin óig táirgthe ag an ngorlann seo. D'ainneoin sin, cé gur spreag scéim na Sionainne athruithe móra do bhradán san abhainn, bhí tionchar diúltach ó scéimeanna draenála, rialú uisce agus canálú, feirmeoireacht dian, foraoisithe agus truaillithe uisce. Leibhéil dúshaothraithe méadaithe muirí agus ar an gcósta ó na 1960idí, roimh teagmhais Neacróise Deirmigh Othrais (UDN), agus le déanaí ag laghdú maireachtála muirí agus ag cur le laghdú sa mhéid stoic bradáin féin-bhuanaithe (Léaráid 1).

Uiscí tuile ag Cora Rialaithe Phairtín le linn Feabhra 2020.

Is cuspóir ginearálta leis an gclár cuidiú le athshlánú daonraí bradáin fiáine sa dobharcheantar cascáide, brainlíní feirme a sholáthar chun tacú le iascaigh sosa ag cuid íochtarach na Sionainne agus chun bithéagsúlacht agus táirgiúlacht éiceolaíoch a chosaint do dhaonraí bradáin fiáine i ndobharcheantar na Sionainne.

Ba iad na cuspóirí is sonraí leis an gclár ná:

- Cinntiú go dtéann an méid is mó indéanta bradáin isteach sa dobharcheantar go bliantúil chun sceithe.
- Imscrúdú a dhéanamh ar cheisteanna sleachta éisc do bhradán óg agus fásta ar síobadh. Ba iad na réimsí sonracha i gcomhari imscrúdaithe:
    1. Ráta éifeachtachta an ardaitheora éisc Borland-MacDonald lonnaithe in Ard na Croise.
    2. Rinneadh measúnú neamhspleách ar phasáiste bhrainlín trí thuirbín Kaplan lonnaithe in Ard na Croise bunaithe ar thorthaí tástála Heisey Tag in 2004. Bhí ráta maireachtála brainlín ar síobadh le linn prótacail giniúna bradáin Ard na Croise ríofa ag 89.4%
    3. Chun tuiscint a mhéadú ar dhaonraí bradáin ag úsáid scaoilte chnuas clibeáilte do mhuóg bradáin, lean clár leictriascaireachta forleathan ag athstócáil bradáin neamh-fhothaithe, gealóg agus muóg araon.
- An méid is mó indéanta grúpaí reachtúla agus pobail a chur sa rannpháirtíocht ar an gclár.
- Cuirfeadh sruth isteach cláir forbartha gnáthóga bhruacha i bhfeidhm i ndobharcheantair roghnaithe.

Ó 1991, comhdhéanann gach brainlín tógtha sa ghorlann línte póraithe saille chlib eite agus tá línte póraithe áirithe micreachlibeáilte, ionas gur féidir deighilt a cheadú idir bhradán tógtha, fiáin, bláthán agus fásta go leor geimhridh san fharraige. Bhog an clár athstocála ó 1991 go dtí cur gealóige, ag coinneáil gealóige neamhfhothaithe áirithe i gcomhair táirgthe an bhliain tar éis. Tugtar measúnú ar an gcur gealóige neamhfhothaithe sin ag úsáid trealaimh iascaireachta leictrigh. Tá dea-fheidhmíocht go ginearálta don ghealóg neamhfhothaithe sin i gcomparáid leis an gcéad shuirbhé bonnlíne (1990-1992).

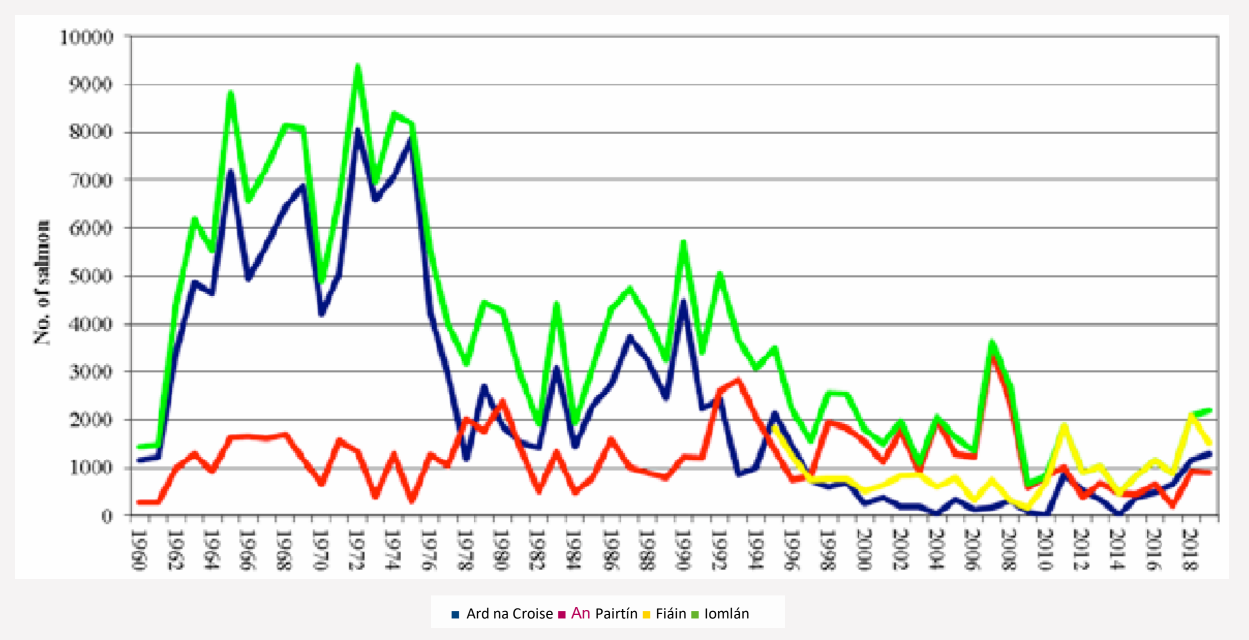

Léiríonn léaráid 1 Méid an bhradáin fásta éirithigh trí chora rialaithe Ard na Croise agus An Phairtín i ndobharcheantar na Sionainne íochtaraigh don tréimhse 1960 go dtí 2020.

Is iad na limistéir sonracha de dhobharcheantar na Sionainne a roghnaíodh i gcomhair oibreacha athchóirithe gnáthóige, ná na dobharcheantair sin a raibh draenáilte roimhe sin agus a bhfuil gnáthóg canálaithe aonchineálach acu, ar féidir leo tacú le líon teoranta speicis éisc agus staideanna saoil dá bharr. Faigheann liosta suíomhanna ar gá obair a dhéanamh orthu athbhreithniú ó Ghrúpa Comhpháirtíochta Iascaigh na Sionainne. Is socrúchán comhpháirtíochta é sin déanta ag Caomhnú Iascaigh ESB, Iascaigh Intíre na hÉireann (IFI) agus Comhlacht Forbartha Iascaigh na Sionainne. Áirítear leis na dobharcheantair oibrithe in 2020:

1. Loch Mhic Conmara (Sionainn Íochtarach).
2. Caisleán Uí Chonaill (Sionainn Íochtarach).
3. An Bhrosnach Bheag/ An Chamchuairt (Meán na Sionainne).
4. An Mhaoilchearn (Sionainn Íochtarach).
5. Abhainn na Gráige (dobharcheantar Íochtarach L. Derg).

Déantar Measúnuithe Cuí (AA), agus tagann an gá dóibh ó Airteagal 6(3) Treorach Gnáthóga an AE (Treoir 92/43/EEC). Breathnaíonn sin ar phlean nó tionscadal, go haonar nó in éineacht le pleananna agus tionscadail eile, an bhfuil sé dóchúil go mbeidh éifeachtaí suntasacha acu ar aon Suíomhanna Eorpacha. Tá sé sin i gcomhréir leis an bhfeasacht eolaíoch is fearr agus aidhmeanna chaomhnaithe na suíomhanna sin. Aithnítear Suíomhanna Eorpacha

mar shuíomhanna

Suntais do Chomhphobal na hEorpa ainmnithe mar Limistéar Caomhnaithe Speisialta (SAC) faoi Threoir Gnáthóga nó mar Limistéar Cosanta Speisialta (SPA) faoi Threoir na nÉan.

An chéad chéim de phróiseas AA ná Scagthástáil a dhéanamh ionas gur féidir le AA a bhunú an dteastaíonn AA maidir le plean nó tionscadal áirithe. Luann Airteagal 6(3) *"Beidh aon phlean nó tionscadal gan nasc díreach nó riachtanach le bainistíocht an tsuímh ach ar dóchúil dóibh éifeacht shuntasach a imirt air, go haonar nó in éineacht le pleananna nó tionscadail eile, faoi réir measúnaithe cuí ar a chuid impleachtaí don suíomh de réir aidhmeanna caomhnaithe an tsuímh. I bhfianaise na gconclúidí ó mheasúnú ar impleachtaí don suíomh agus faoi réir forálacha pharagraf 4, aontóidh na údaráis náisiúnta inniúla don phlean nó tionscadal, amháin i ndiaidh deimhniúcháin nach n-imreoidh sé drochéifeachtaí ar iomláine an tsuímh i gceist agus, más cuí, i ndiaidh tuairim an phobail ginearálta a fháil."*

Tá forálacha Threoir Gnáthóga comhtháite isteach in Acht Pleanála agus Forbartha 2000 (de réir leasaithe) agus Rialacháin An Chomhphobail Eorpaigh (Éin agus Gnáthóga Nádúrtha) 2011 (de réir leasaithe). I gcomhréir leis an reachtaíocht thuasluaite, déanann Iascaigh ESB Scagthástáil

i gcomhair Measúnaithe Chuí (AA) chun measúnú a thabhairt, i bhfianaise na faisnéise eolaíochta is fearr agus aidhmeanna chaomhnaithe a ghabhann leis do shuíomhanna Eorpacha ábhartha, más féidir le obair nó gníomhaíochtaí, go haonair nó in éineacht le pleananna nó tionscadail eile, éifeachtaí suntasacha a imirt ar aon shuíomhanna Eorpacha.

Tá gach aon phlean oibre suímh sonrach dréachtaithe ag foireann IFI ag obair i gcur chuige comhpháirtíochta le foireann Caomhnaithe Iascaigh ESB. Nuair is oiriúnach, tugtar fógra d'Oifig na nOibreacha Poiblí (OPW) agus Seirbhís Fiadhúlra agus Páirceanna Náisiúnta (NPWS) maidir leis na oibreacha sin agus críochnaítear tuarascáil don cháipéis Mheasúnaithe Cuí. Iarrtar cead rochtana ar shuíomhanna oibre aonair freisin ó úinéirí talún áitiúla agus le comhoibríocht ó chlubanna slatiascaireachta áitiúla agus úsáideoirí sosa eile na habhann.

I ngeall ar dhraenáil artaireach déanta ar chuid de na limistéir rohgnaithe le cúpla deich mbliana anuas, is aidhm leis na pleananna aonair gnáthóg fhisiceach a athrú ó limistéar draenáilte i dtreo gnáthóige ilchineálach nádúrtha a athchruthú. Dá bhrí sin, beidh go leor staideanna éisc in ann na limistéir nua-fhoirmithe a aitriú agus beidh go leor speicis éisc in ann fad áirithe na habhann a phobalú. D'oibrigh gach limistéar a bhfuiltear ag obair orthu stádas caighdeáin uisce le cinntiú go mairfeadh an daonra éagsúil éisc le linn agus i ndiaidh oibreacha ghnáthóga.

D'fhéadfaí clár oibre gnáthóige a chur i gcatagóirí isteach ar dhá réimse éagsúil:
(1) Obair ionsrutha: Baineann an obair seo le athchruthú seichimh linn riffle-glide a léiríonn abhainn neamhdhraenáilte folláin de ghnáth. D'ainneoin sin, i go leor aibhneacha draenáilte baineadh an seicheamh linn riffle-glide sin mar chuid den phróiseas draenála agus rinneadh athruithe agus/nó laghdú ar ghrinneall na habhann. Dá réir, ní fhanann ach abhainn aonchineálach 'canálaithe' i ndiaidh na hoibre draenála, nach n-oireann do dhaonra éisc cothrom go nádúrtha. Go ginearálta, bíonn go leor speicis éisc i limistéar, agus méadaíonn líon na n-iasc aonair go mór má bhíonn éagsúlacht ghnáthóga ann. Áirítear le oibreacha ionsrutha coraí cuilithe cloiche a thógáil agus suíomh bholláin randamacha sraonaire a athrú, ag sceitheadh cosanta an bhruaigh chloiche. Tá go leor tábhachta ag baint le tráthúlacht na n-oibreacha toisc gur fhéadfadh éisc scéachtana a bheith ann le linn deiridh an Fhómhair go dtí míonna an Earraigh. Dá bhrí sin, tá gach oibreacha ionsrutha sa sceideal do thréimhse ó Bhealtaine go dtí meán Mheán Fómhair. Tá acmhainn tíolactha gach ceann de na haibhneacha gan athrú, toisc go mbíonn gach struchtúir san abhainn deartha agus tógtha le bheith faoin uisce le linn coinníollacha ardsreabhaigh gan aon damáiste don struchtúr nó bruach na habhann.
(2) Obair bhruachánach/thaobh an bhruaigh: Go ginearálta déantar an obair seo le linn an gheimhridh toisc go bhfuil cosc ar bhearradh crann faoin ndlí le linn séasúir neadaithe na n-éan. Áirítear leis na oibreacha fásra tarchrochta iomarcach a bhaint, nuair a chuireann sé an iomarca scátha nó 'tollánú' ar an abhainn. Cuireann tollánú iomarcach ag fásra bhruach na habhann cosc ar sholas ó dhul isteach san abhainn agus dá bharr laghdaíonn sé táirgiúlacht ionsrutha. Sampla de sin ná na plandaí uisceacha a bheadh in easnamh áiteanna ina bhfuil an iomarca scátha ó bhruach na habhann. Mura bhfuil siad ann, laghdaíonn sin foinse bia d'fheithidí uisceacha agus bheadh laghdú freisin sa mhéad clúdaigh ionsrutha ar fáil d'éisc áitiúla chun dul i bhfolach agus fearann a fhorbairt nuair is gá.

An tasc deiridh ná fál a thógáil ar limistéir bhruach na habhann le poist agus sreang; cé go ndéantar foráil uaireanta do limistéir óil eallach (ag brath ar úsáid talún agus tuairim an úinéara). Is aidhm le limistéir óil eallach rochtain teoranta a sholáthar don abhainn (laistigh limistéir éagsúil), le bac freisin ar shatail eallach i limistéar coisc na habhainn iomlán, a d'fhéadfadh creimeadh a spreagadh. Déantar foráil rochtana don abhainn le cosáin, geataí, droichid coise, stíleanna srl ach amháin i ndiaidh don chead roimhe sin ón úinéir talún. Tugtar fál do scéim Glás feirmeoireachta caighdeánach

nuair is gá.

Oibreacha gnáthóige ESB críochnaithe le linn 2020.

Críochnaíodh oibreacha ghnáthóige ESB ag go leor suíomhanna le linn 2020. Léiríonn na codanna a leanas rogha grianghraif a chuidíonn chun éagsúlacht leathan a mhíniú, mar aon le cáilíocht na hoibre críochnaithe ag foireann iascaigh ESB. Áiteanna ina raibh obair le críochnú nó críochnaithe go páirteach in 2020 (i ngeall ar athruithe gan phleanáil amhail aimsir (báisteach/díluchtú abhann) nó tosaíocht d'obair ESB eile, nó inar féidir le dul chun cinn a bheith níos moille ná beartaithe ar na oibreacha sin), beidh na suíomhanna sin críochnaithe in 2021.

An Mhaoilchearn

Le linn Deireadh Fómhair 2020, rinne IFI obair ar struchtúir slatiascaireachta ar fáil cheana ag an teach caidéil in Áth an Choite, ar an Maoilchearn Íochtarach. Ar iomlán, bhí 13 struchtúr ann a raibh go leor deisiúcháin ag teastáil uathu. Bhí rochtain glanta freisin ar an suíomh in Áth an Choite. Bhí crainn áirithe bainte chomh maith le gach crainn tite agus bhí cosáin rochtana glanta agus déanta sábháilte. In áiteanna eile, ghlan foireann ESB cosáin freisin chomh maith le codanna scoite bhruach na habhann chun rochtain slatiascaireachta a cheadú.

Roimh

I rith

Tar éis

Deisiúchán ar chosán rochtana slatiascaireachta 12 ft déanta ag IFI le linn 2020.

Baineadh go leor crainn ag foireann IFI le linn Deireadh Fómhair 2020 chun rochtain a cheadú ar sheastáin iascaireachta Áth an Choite.

Limistéar abhann glanta le déanaí chun rochtain a cheadú don abhainn.

Glanadh cosáin chun rochtain a cheadú.

Glanadh cosáin chun rochtain a cheadú.

Glanadh ar feadh limistéir rochtana na Maoilchearna.

Limistéar abhann glanta le déanaí chun rochtain a cheadú don abhainn.

Suíomh nua ar feadh bealaigh istigh nua ar an Maoilchearn.

Planda ionrach go leor, feabhrán capaill, ar bhruach na Maoilchearna.

Feabhsuithe rochtana ar an Maoilchearn.

Loch Mhic Conmara

Rinneadh uasghrádú go forleathan le déanaí ar Loch Mhic Conmara ag foireann ESB le cúpla bliain anuas. In 2020, bhí cothabháil ginearálta ar an suíomh agus tógáil boscaí neadaithe do na éin.

Fásra ag fás in aice leis an gcosán ag Loch Mhic Conmara.

Baoi tarrthála in aice le Loch Mhic Conmara.

Cuid pábháilte chosán Loch Mhic Conmara.

An rochtain slatiascaireachta agus pontún iascaireachta lonnaithe ag Loch Mhic Conmara.

An Bhrosnach Bheag (An Chamchuairt)

Strapa agus cosán lonnaithe ar feadh bhruacha na Camchuairte.

Cuid de chosán ar feadh na Camchuairte.

Strapa agus cosán ar feadh bhruacha na Camchuairte.

Samplaí ar chosáin bunaithe ar feadh bhruacha na Camchuairte.

Samplaí ar smionagar adhmaid ionsrutha fágtha ar an gCamchuairt.

Samplaí ar gheataí aonfhir (lár) agus droichead coise (cúlra) ar an gCamchuairt.

Cosán rochtana ar an ndroichead coise ar an gCamchuairt.

Limistéar suí lonnaithe ar bhruacha na Camchuairte.

Cosán nua-ghlanta lonnaithe ar feadh bhruacha na Camchuairte.

Caisleán Uí Chonaill

Feabhsúchán gnáthóige agus oibreacha rochtana slatiascaireachta críochnaithe ar feadh Chaisleán Uí Chonaill le linn 2020. Rinneadh obair ar feadh bhruacha na habhann, áit ina raibh glanadh roghnach déanta. Rinneadh spraeáil ar fheabhrán capaill le gliofosáit ag Cumann Iascaigh Chaisleán Uí Chonaill (CFA). Tá feabhrán capaill i measc na chéad phlandaí a thagann amach agus in 2020 bhí daoine ag CFA (le cabhair scéime CE Chaisleán Uí Chonaill), tiomanta don chlár ar feadh míonna ó Aibreán go dtí Bealtaine. Lean an an fáltas is fearr ón spraeáil roghnaitheach ná le linn na míonna luatha sula dtosaíonn plandaí eile ag fás leis. 'Ghlac' oibrithe deonacha ón CFA freisin fad áirithe na habhann chun plandaí tuislithe a aithint agus iad a spraeáil i míonna níos déanaí. Timpeall Mheithimh/Iúil spraeáil an CFA an planda neamh-dhúchasach eile, lus na pléisce, a bhí i láthair ach gan a bheith chomh coitianta céanna. Bhí sin déanta go háirithe ag bun an iascaigh (Buail 5 agus 6).

Abhainn na Gráige

Le linn 2020 rinneadh oibreacha ghnáthóige ag conraitheoir ESB i dteannta le fad gearr Abhann na Gráige, i dteannta le páirc CLG na Gráige i Co. Gaillimhe. Bhí an chuid seo den abhainn faoi réir turnaimh thaobh an bhruaigh. Tógadh struchtúir ionsrutha i mblianta Roimhe sin le pas éisc chun dul i ngleic le bac cloiche ísealbhrú lonnaithe díreach os cionn an droichid, cuireadh armúr cloiche leis ar feadh faide timpeall 300 méadar agus cuireadh fál is gairbhéal ar an limistéar arís chun gur féidir leis an bpobal féachaint ar an limistéar,

Tá Abhainn na Gráige in ardsreabhadh le sraith coraí cloiche ionsrutha agus armúr cloiche ar feadh neastaobh bhruacha na habhann.

Tá Abhainn na Gráige in ardsreabhadh le sraith coraí cloiche ionsrutha agus armúr cloiche ar feadh neastaobh bhruacha na habhann.

An fál agus gairbhéal curtha le déanaí sa limistéar féachana poiblí ar feadh Abhann na Gráige.

Clár Póraithe agus Géinitice Bradáin Abhann na Sionainne

Tosaíodh Clár Póraithe Bradáin an Phairtín in 1990 agus déantar é faoi mhaoirseacht OÉ Gaillimhe. Baineann an clár póraithe ollroghnaithe le dhá phríomhlíne póraithe (blátháin nó éisc geimhridh aon-fharraige, agus Geimhreadh Ilfharraige (MSW)), coinneáilte ar leithligh ó thús an Chláir. Tá an dá chineál éisc sin póraithe agus tógtha ar leithligh sa ghorlann sula scaoiltear iad san fharraige mar bhrainlíní. Ba iad an dá príomh-shonraí leis an gclár ná:

- Pórú roghnaitheach a úsáid chun céatadán na n-iasc ag filleadh mar bhradáin MSW a mhéadú go suntasach.
- Meáchan a mhéadú do MSW agus bláthán araon.

Tháinig feabhas mar ba chóir le línte bláthán, póraithe go speisialta i gcomhair tomhais agus meáchain sonraigh, sa thréith roghnaithe i gcomhair éisc faighte ag an bhfarraige ag filleadh go dtí an ghorlann. I ndiaidh don chlár póraithe roghnaitheach tosú in 1990, mhéadaigh cionroinn na n-iasc earraigh a chaith geimhreadh san fharraige go suntasach le suas go dtí 66% de gach baineann ina n-iasc dhá gheimhridh. D’ainneoin sin, i gcomhair éisc fireann bhí an ráta fáltais agus fanann sé i bhfad níos ísle, chomh mór sin go bhfuil an soláthar gearr i gcomhair póraithe.

Ar bhealach achoimrithe, rinne clár póraithe bradáin Abhann na Sionainne ag an bPairtín ó 1990:

- Bláthán ginealach agus línte geimhridh dhá-fharraige bradáin a bhunú ag filleadh go dtí Abhainn na Sionainne.
- Cionroinn bradán geimhridh dhá-fharraige a mhéadú go suntasach i bhfilleach chuig Abhainn na Sionainne agus go dtí an ghorlann.
- Chruthaigh sé gur féidir le pórú roghnaitheach méid agus meáchan an bhlátháin atá ag filleadh a mhéadú go suntasach.
- Thug sé hipitéisí chun oidhreacht fheinitíopaí aibithe i mbradáin a mhíniú.
- Thaispeáin sé go bhfásann bradáin fireann níos gasta ná baineann san fharraige.
- Thug sé treorú go bhfilleann bradáin baineann chuig an gcósta níos luaithe ná fireann.
- Sholáthair sé bradáin ginealacha i gcomhair turgnaimh póraithe agus spreag sé a thuilleadh taighde géiniteach ar bhradán.

Beidh prótacail póraithe an todhchaí dírithe ar athraitheacht ghéiniteach a mhéadú laistigh an dá líne geimhridh farraige ag crosáil idir ranganna bliana. Ar bhealach dosheachanta, beidh laghdú ar chuid de na gnóthaithe bainte amach go dtí seo, ach cinnteoidh sé sláinte géiniteach na línte don todhchaí.

Lean sampláil géiniteach gach éisc póraithe sa ghorlann in úsáid sa chlár stoc éillín in 2020. Lean fo-shampláil na n-iasc aicmithe mar fhiáin freisin ach bhí sé teorannaithe i gcomparáid leis na blianta atá thart. Maidir leis an gceann roimhe, tá bailiúchán samplaí, óna féidir DNA a fháil, ar fáil anois do gach iasc a fhilleann ón ngorlann idir 2010 agus 2020. I ngeall ar an ábhar seo, chomh maith leis an bhfaisnéis ar thomhais, inscne agus aois gach duine aonair, lena n-áirítear faisnéis a d’fhéadfadh a bheith ann maidir le tuismíocht aonair, d’fhéadfadh an tacar sonraí sin acmhainn an-luachmhar a chruthú don chlár gorlainne.

Tógáil agus Athstocáil Bradáin

Gorlann an Phairtín

Tógadh gorlann an Phairtín ag Cora Rialaithe an Phairtín in 1959 agus sínte in 1970. Tosaíodh tionscadal athchóraithe céimnithe in 1997, agus anois tá acmhainn ag an ngorlann chun suas go dtí 4 milliún ubháin bradáin le uasteorainn 400 péire bradáin. Tugadh feabhas don infreastruchtúr gorlainne seo a thuilleadh le foráil líne iontógála uisce agus córas scagtha nua. Leis sin, cuireadh leis seicheamh rialaithe bia nua leis chun iasc a fhothú. Scaoiltear timpeall 90,000 brainlín chlib eite gach bliain mar chuid den chlár rinseoireachta. Is príomh-aidhm leis an ngorlann chaomhnaithe cuidiú le athshlánú pobail bradáin fiáin suas an abhainn le Pairtín agus Ard na Croise agus sa dara háit chun feasacht a mhéadú ar bhradáin le ionad oideachais. Soláthraíonn ionad oideachais lonnaithe ag an ngorlann acmhainn i gcomhair turais cuairte scoile agus gach páirtithe leasmhara eile. Lean bainistíocht reatha na gorlainne ESB ar ardchaighdeán (ISO 14001).

Le 30 bliain anuas, úsáideadh ubháin iomarcacha agus bradán óg ag leibhéil náisiúnta agus idirnáisiúnta araon chun cuidiú stoc bradáin a athshlánú in aibhneacha na hÉirne, na Lí, na Daoile agus Rhine, Meuse agus Thames. San aimsir atá thart, soláthraíodh méideanna mór ubháin na Sionainne soláthraithe chuig gníomhaireachtaí seachtracha. Cuireann úsáid ubháin na Sionainne i scéimeanna athshlánaithe bradáin na hEorpa comhoibríocht iascaigh idirnáisiúnta chun cinn agus acmhainn iascaigh úruisce uathúil. D’ainneoin sin, le déanaí, úsáideadh stoc gorlainne na Sionainne go heisiach i gcomhair athshlánaithe stoic bradáin na Sionainne.

Táirgeadh Ubháin, Gealóg Neamhfhothaithe, Muóg agus Brainlín

Rinneadh athstocáil bradáin óig i ndobharcheantair na Sionainne Uachtaraí in 2020. Rinneadh athstocáil ar aibhneacha na Brosnaí Bige agus na Brosnaí Móire le linn Dheireadh Fómhair 2020. Ar iomlán scaoileadh 103,325 muóg (An Bhrosnach Bheag: 42,547 agus An Bhrosnach Mhór: 60,778). Toisc gur sceith go leor bradán fiáin laistigh dobharcheantair na Sionainne Íochtaraí (go háirithe an Loch Dearg), ní raibh aon scaoileadh bradáin óg na gorlainne laistigh limistéir na Sionainne ‘Íochtaraigh’ ar feadh na blianta.

		Cineál bradáin	
Dáta scaoilte	Go leor geimhridh san fharraige	Bláthán	
Aibreán	27,326		Clib eite agus clibeáilte
Aibreán		71,128	Clib eite

Tábla 2. Líon na mbrainlín bradáin scaoilte ó ghorlann an Phairtín in 2020.

Ar iomlán bhí 98,454 bradán clib eite scaoilte le caidéal éisc ó ghorlann an Phairtín le linn Aibreáin 2020 (Tábla 2). As an iomlán sin, bhí 27,326 Mar bhrainlíní ilgheimhridh farraige (MSW) agus 71,128 bláthán (iasc aon-gheimhridh farraige).

Móráireamh Bradán Fásta do 2020

Déantar measúnú ar líon na mbradán a théann isteach i ndobharcheantar na Sionainne Uachtaraí ag úsáid dhá aonad 'Riverwatcher' Vaki infridhearga lonnaithe ag pointe éalaithe uachtarach an ardaitheora éisc Borland lonnaithe i stáisiún giniúna Ard na Croise ar phas éisc Chora Rialaithe an Phairtín. Tá gaiste bradáin fásta suas an abhainn lonnaithe freisin ar cheann de na linnte le Cora Rialaithe an Phairtín a úsáidtear chun bradán rainse a bhailiú don tréimhse ó dheireadh Mheán Fómhair go dtí Nollaig. I ngeall ar mhífheidhmiú ar chuntar éisc Ard na Croise agus Phairtín, ní raibh aon frith-shonraí 2020.

Taispeántar filleadh bradáin fásta chuig an ngaiste lonnaithe ag An bPairtín léirithe i Léaráid 4. D'oibrigh an gaiste bradáin fásta don tréimhse ó 28ú Mheán Fómhair go dtí an 22ú Nollaig le bealach saor ceadaithe do gach iasc roimh agus i ndiaidh an tréimhse sin. Taispeántar gabháil míosúil na gorlainne agus bradán fiáin i Léaráid 3.

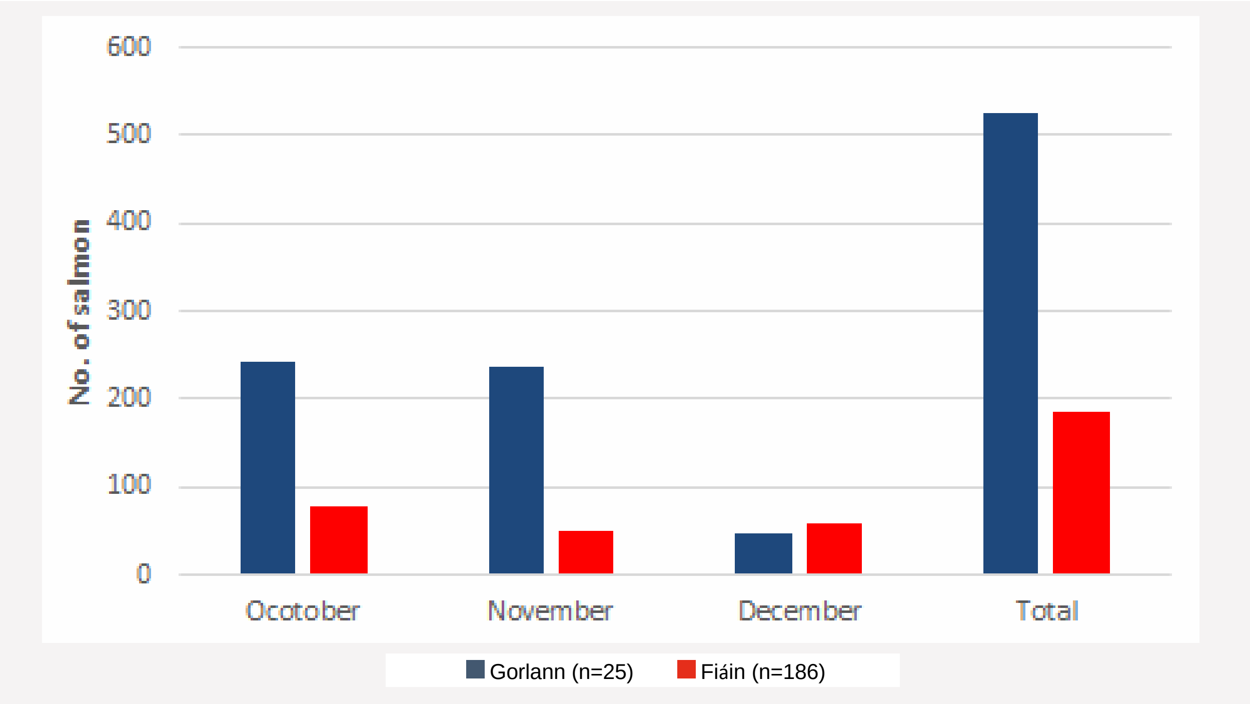

Léiríonn léaráid 3 Méid bradáin glactha le linn 2020 ag úsáid gaiste bradáin fásta lonnaithe ag Cora Rialaithe an Phairtín.

An dá phas éisc oibrithe go hiomlán le linn na bliana. Ba chóir a lua de réir cosúlachta, faoi láthair, go bhfuil rátaí maireachtála an-íseal do bhrainlíní muirí ag imirt drochéifeachtaí go náisiúnta agus idirnáisiúnta ar phobail bradáin na hÉireann.

Patról Iascaigh Intíre na hÉireann ag tailrace Ard na Croise in Aibreán 2020.

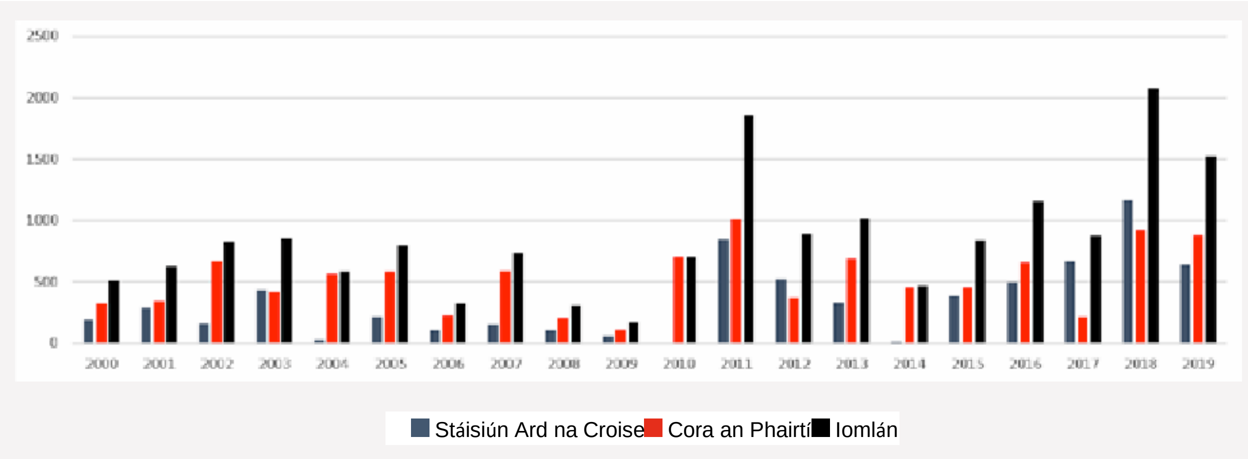

Léiríonn léaráid 4 Méid an bhradáin fásta fiáin éirithigh trí chora rialaithe (a) Ard na Croise agus (b) An Phairtín i ndobharcheantar na Sionainne íochtaraigh don tréimhse 2000 go dtí 2019.

Comparáid le blianta beaga le feiceáil i dTábla 4

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014#	2015	2016	2017#	2018	2019	2020
Stáisiún Ard na Croise	190	286	157	433	25	216	102	150	105	62	-	848	523	328	10	385	493	665	1161	638	-
Cora an Phairtín	320	343	670	422	563	583	224	589	203	112	706	1011	371	689	457	455	660	210	920	883	186
Iomlán	510	629	827	855	588	799	326	739	308	174#	706	1859	894	1,017	467#	840	1,153	875	2081	1521	186

Tábla 4. Méid bradáin fiáin ag dul suas na Sionainne ó 2000-2019. Níl sonraí móráirimh iomlán ar fáil ach i gcomhair 2009-2020. # Áireamh páirteach a bhí i gceist le sonraí móráirimh Ard na Croise do 2009, 2014, 2017 agus 2020.

Déantar taifead de ghnáth ar ghluaiseachtaí bhreac agus loimpre mhara ar Vaki Riverwatcher, lonnaithe ar thaobh uachtair fish lock Borland-MacDonald ag stáisiún Ard na Croise. É sin ráite, le linn 2020 bhí mífheidhmiú ar an dá chomhaireoir éisc agus níor taifeadaíodh aon sonraí móráirimh. Tarlaíonn trí speiceas loimpre i ndobharcheantar na Sionainne, is iad sin glaise, loimpre abhann agus na mara. Tá loimprí glaise go forleathan ar feadh an dobharcheantair taifeadta de ghnáth i ndobharcheantar oibrithe suirbhéanna leictriascaireachta ag ESB na Sionainne. Is cosúil go bhfuil loimpre farraige agus abhann anadromacha coinneáilte go háirithe istigh sa Sionann Íochtarach. De ghnáth déantar gluaiseachtaí loimprí abhann agus na mara araon ag Cora Rialaithe Ard na Croise agus an Phairtín nuair a théann siad suas tríd an bpas éisc agus fish lock. D'ainneoin sin, ceaptar go dtéann go leor loimprí suas trí fish lock Ard na Croise agus pas éisc Chora an Phartín gan a bheith curtha san áireamh agus iad ag bogadh tríd na barraí chruach dhosmálta a choinneálann aonaid scanta infridhearga in ionad a bheith idir na aonaid scanta. Le linn 2020, breathnaíodh ag loimpre arís laistigh codanna íochtaracha phas éisc an Phairtín agus i gcodanna is ísle Abhann Chill Mhac Stola.

Radharc ar phas éisc Chora an Phairtín.

Gnéithe stoc goir ón ngorlann bailithe ag an bPairtín le linn 2020

Úsáidtear gnéithe ainmniúcháin bhláthán agus MSW (ilgheimhreadh farraige) i gcomhair gorlanna an Phairtín, Charraig an Droichid agus Bhéal Átha Seanaidh. Na gnéithe sin ná go nglactar leis go bhfuil éisc baineann suas go dtí 71cm agus fireann suas go dtí 84cm geimhridh farraige amháin (1SW) nó bláthán, agus glactar le bradán níos mó ná sin mar bhradán MSW.

Ceann de chomharthaí slatiascaireachta nua ar iascach Chaisleán Uí Chonaill do Shéasúr 2020.

Feidhmíocht Iascach na Sionainne

Iascaigh bradáin sosa na Sionainne

Tá príomh-iascaigh bradáin sosa lonnaithe ar an Sean-abhainn, idir Chora Phairtín agus Cathair Luimnigh. An ceann is cáiliúla dóibh sin ná iascach Chaisleán Uí Chonaill. Suas go dtí 2016, d’oibrigh an tSionann Íochtarach ar chóras breith agus scaoileadh i gcomhair gach bradáin fiáin, inar oibrigh teorainn mála i gcomhair bradáin gorlainne. I gcomhair 2020 bhí Abhainn na Sionainne ar oscailt do “bhreith agus scaoileadh” bradáin. Bhí sé “ar oscailt” do bhreac agus iascaireacht garbh.

Patról jet-ski IFI ar limistéar Droichid Uí Bhriain i mí Eanáir 2020.

Cosaint agus Rialachán Iascaigh

Le haghaidh séasúir 2020, d’idirghníomhaigh Iascaigh Intíre na hÉireann (IFI) le Caomhnú Iascaigh ESB chun seirbhísí chosanta iascaigh a sholáthar ar Aibhneacha na Sionainne Íochtaraigh agus Maoilchearn. Tá IFI freagrach freisin as cosaint gach éisc bhric agus garbh in Iascaigh Bainistithe (dobharcheantair na Suca, An Bhrosnach, An Bhrosnach Bheag, Camlinn agus An tÁth). Bhí cuid de na fíneálacha ar an spota sin eisithe i gcomhair cionta beaga ar an dá iascach.=

agus bhí go leor líonta urghafa. D'fhreagair foireann IFI do go leor glaonna maidir le iascaireacht mhídhleathach agus tógadh ionchúisimh rathúla.

Tá ESB tiomanta le oibriú le gach Gníomhaireachtaí an Rialtais lena n-áirítear An Garda Síochána, na Údaráis Áitiúla, Gníomhaireacht um Chosaint an Chomhshaoil agus Páirceanna Náisiúnta agus Seirbhís Fiadhúlra agus Grúpaí Slatiascaireachta chun iarracht a dhéanamh daoine a aithint agus a mhúineadh maidir le rioscaí damáistithe don timpeallacht iascach.

Uisce an-ard ar iascach Chaisleán Uí Chonaill ag droichead coise Daracha an Chaisleáin sa chéad sheachtain Mhárta 2020.

Plean Bainistíochta Eascainne Náisiúnta agus Clár Eolaíoch ESB / OÉG

Is í Abhainn na Sionainne í an abhainn is mó in Éirinn, agus ofrálann a héiceachórais locha fairsing cuid de ghnathóga eascainne is fearr na tíre. Bhi sé mar bhéim le cuid mhaith de staidéir ar dhaonra eascainne in Éirinn go dtí seo.

Le linn séasúir 2020/2021, rinneadh iascaireacht chaomhnaithe eascainne ag trí shuíomh, dhá cheann i mBaile Átha Luain, agus ceann i gCill Dalua (Léaráid 5). Thosaigh iascaireacht ar an 7ú Mheán Fómhair ag Baile Átha Luain agus 1ú Samhain i gCill Dalua. Stop iascaireacht ag Baile Átha Luain ar an 23ú Samhain ach lean sé i gCill Dalua go dtí an 31 Nollag. Táthar ag súil go mbeidh a thuilleadh iascaireachta i gCill Dalua i mí Eanáir 2021. Ar iomlán bailíodh 12,849 eascainne i mBaile Átha Luain, agus 8,380 kg eile go dtí seo i gCill Dalua, le laiste ghaiste ginearálta agus iompair 21,229 kg (Léaráid 6).

Taispeántar rátaí gaiste laethúla i gCill Dalua i Léaráid 7 i dteannta le athrú i ndíluchtú i dteannta le sean-chaineéil na habhann agus canál tarae ag dul go stáisiún hidreachumhachta Ard na Croise. Bhí díluchtú comhréireach ar feadh an tséasúir, ach tharla rátaí laiste le linn chuid na gealaí úir i mí na Samhna.

Léiríonn léaráid 5 Léarscáil dhobharcheantair Abhann na Sionainne le suíomhanna iascaireachta caomhnaithe, pointe scaoilte agus dambaí hidreachumhachta léirithe

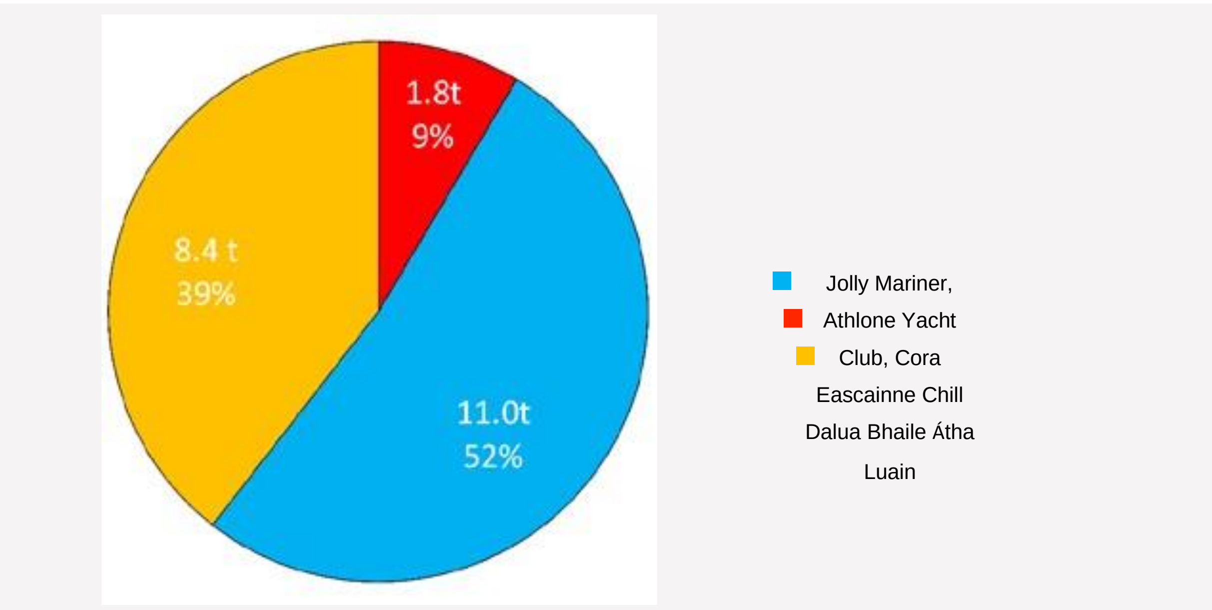

Léiríonn léaráid 6 Cionroinn ghaiste Abhann na Sionainne agus laiste iompair faighte ag gach criú iascaireachta i séasúr 2020/21.

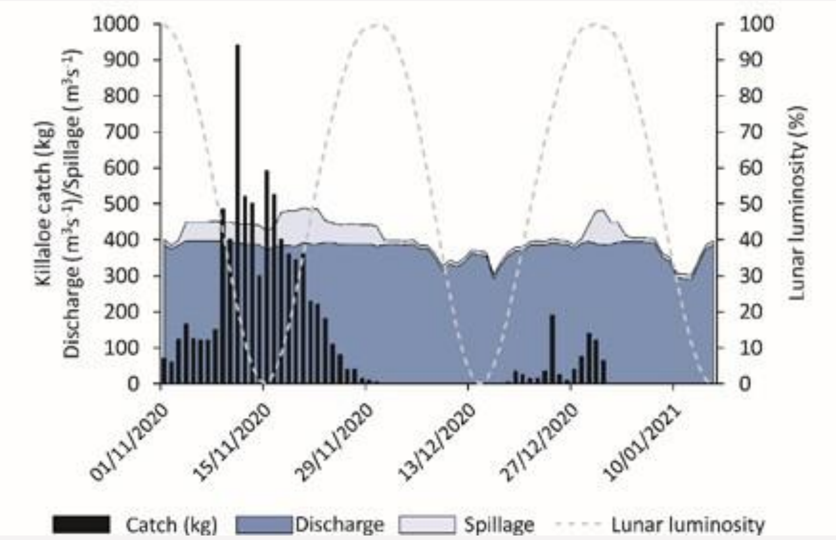

Léiríonn léaráid 7 Athrú séasúir i laiste laethúil ag cora eascainne Chill Dalua le linn séasúir iascaireachta 2020/21 in éineacht le athrú díluchtaithe trí Ard na Crise agus mar sceitheadh ar chainéal Shean-Abhann na Sionainne.

Tá achoimre sa sreabhléaráid ar fhigiúirí táirgthe agus éalaithe d'Abhainn na Sionainne (Léaráid 8). Meastar táirgeadh 41,548 kg ag an ngaiste agus laiste iompair i gCill Dalua ag úsáid ráta éifeachtachta 29.2% in éineacht leis an laiste ón dá shuíomh Bhaile Átha Luain. Tá an ráta éifeachtachta iascaireachta bunaithe ar thurgnaimh Athghlactha Lorga (n= 14) déanta ag OÉG ó 2016/17 - 2019/20. Ar iomlán, bhí 21,299 kg (51.1% táirgthe) bogtha taobh thall de ghaiste agus iompar an stáisiúin hidrichumhachta. As an 20,319 kg bogtha taobh thall de chora Chill Dalua, meastar gur bhog 2,645 kg (13.0%) trí Chainéal na Sean-Abhann. Bíonn sé sin sonraithe de réir méid sceite chuig Cainéal na Sean-Abhann, ag úsáid samhlach cúlaithe bunaithe ar staidéir teiliméadrachta a ghabhann le roghnú bealaigh. Meastar gur tháinig 21.15% básmhaireachta (3,738 kg) ag stáisiún hidrichumhachta Ard na Croise as an 17,674 kg a tháinnig isteach sa tarae uachtair, agus dá bharr 13,936 kg ag próiseáil leis an sruth. Fágann sin éalú 37,810 kg nó 91.0% táirgthe. Taispeántar comparáid le blianta beaga i dTábla 5.

Taispeántar minicíochtaí méide 469 eascann i gCill Dalua i Léaráid 9. Ar iomlán, bhí 86.1% d'eascanna tomhaiste baineann. Ba é meán-fhad na n-eascann tomhaiste ó Abhainn na Sionainne 591 mm (n = 469, SD = 121 mm). Ba é meán-fhad d'eascanna baineann 626 mm (n = 404 SD = 88 mm) agus d'eascanna fireann 377 mm (n = 65, SD = 22).

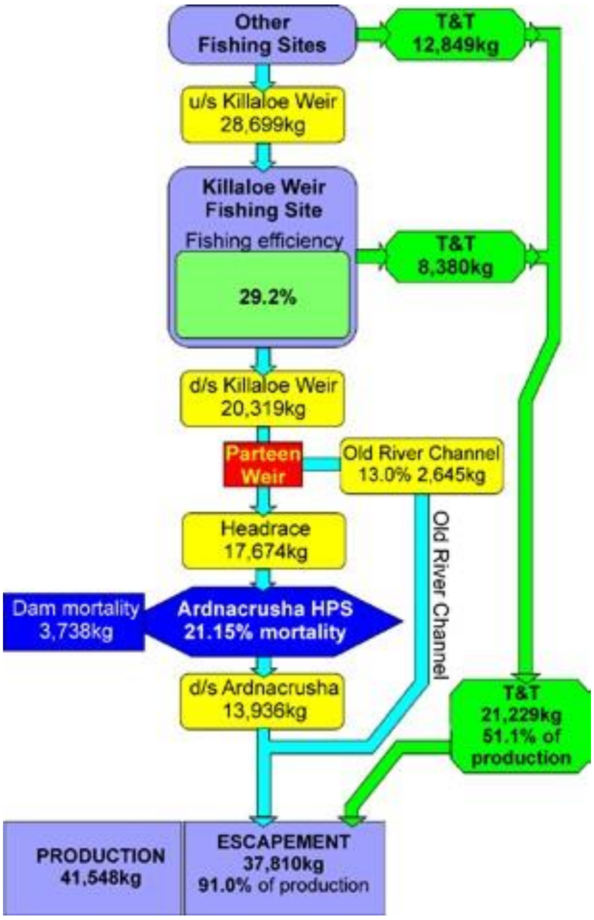

Léiríonn léaráid 8 Achoimre ar an anailís ar phoblacht eascainne agus éalú sa Sionann le linn séasúir imirce eascainne 2020/2021.

Bliain	Táirgeadh (kg)	Éalú (kg)	% Táirgthe
2020/21	66,631	37,810	91.0
2019/20	38,028	33,189	87.3
2018/19	32,850	29,613	90.9
2017/18	34,139	31,191	91.4

Tábla 5. Meastacháin táirgthe agus éalaithe ar an Sionann do 2020/21 agus luachanna gaolmhara do shéasúir roimhe sin.

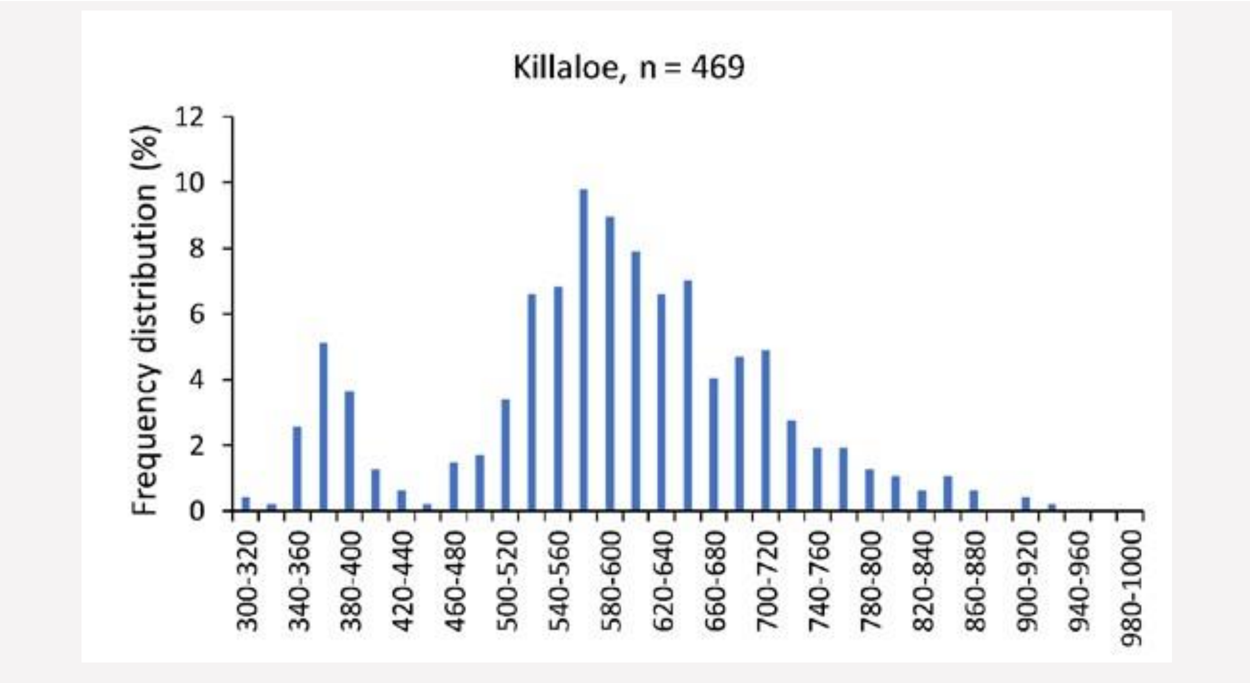

Léiríonn léaráid 9 Dáileadh méid-minicíochta coibhneasta eascanna ó Chill Dalua tomhaiste le linn séasúir 2020/21.

Clár Eascainne Óg na Sionainne

Faigheann ESB eascanna óga i mbun imirce suas ag go leor áiteanna sa Sionainn Íochtarach ar feadh go leor deich mbliana. Le blianta beaga anuas, tá an díograis dírithe ar stáisiún Ard na Croise agus Cora Rialaithe an Phairtín. Cuireadh an trí Chora Rialaithe Phairtín agus trí ghaiste eascainne óg lonnaithe in Ard na Croise i mbun seirbhíse ar an 16ú Márta 2020.

Stad gníomhaíocht iascaireachta ar shuíomhanna ar bhonn céimnithe thar tréimhse 21 Lúnasa go dtí an 16 Mheán Fómhair. Bhí laiste iomlán 1,172.57kg glactha agus iompartha le linn 2020 (Tábla 6). Téann sin i gcomparáid le iomlán 413.4kg agus 1,402.5kg i gcomhair 2019 agus 2018. Bhí na laistí eascainne óg (1,059.7kg) ag Cora Rialaithe an Phairtín ina laiste measctha eascainne óg agus luathóg. Scaoiltear gach laiste eascainne óg isteach i ndobharcheantar na Sionainne os cionn stáisiúin Ard na Croise agus Cora an Phairtín. Arís, taispeánann torthaí laiste luathóige 2020 go bhfuil laiste na Sionainne ag laghdú (i dteannta le treocht na hEorpa). Leanfaidh coinneáil eascainne óg in 2021. Rinneadh athchóiriú fairsing ar ghaistí luathóige Ard na Croise thar tréimhse 2017-2020. Áirítear leis an athchóiriú;

- Foráil soláthair uisce méadaithe ag go leor áiteanna difriúla chuig gaiste rampa luathóige Ard na Croise. Bhí uisce ó phointí díluchtaithe atreoraithe freisin agus díluchtaíonn siad anois in aice le, nó ar limistéar an rampa. Cabhraíonn an díluchtú méadaithe sin chun eascann óg a mhealladh go dtí an príomh-limistéar gaiste.
- Foráil líontáin ag gach suíomhanna chun creachadóirí éin a chosc.
- Bhí siúlán curtha leis chun rochtain éasca a cheadú do limistéar an rampa mhóir. Ceadóidh sé sin seirbhísiú/cothabháil rialta an tsuímh.
- Athchur foshraithe dreaptha an tsean-chláir le cineál nua guaire foshraithe cláir. Tá eatraimh spáis difriúla ag na cláir guaire sin a éascaíonn d'eascanna óga ar fhaid agus cumais dreaptha difriúla rochtain a fháil ar na gaistí.
- Cuireadh gaistí luathóige nua (féach grianghraif) curtha ag dhá shuíomh. Bhí siad sin deartha chun tomhais spásaithe chlár guaire difriúla a cheadú chun tomhais/aois difriúil a léiriú don eascann óg imirceach.

	Cora an Phairtín			Ard na Croise		
	Sean-ghaiste (pas éisc)	Gaiste nua (iasc pas)	Bruach láir	Gaiste mór	Gaiste phas éisc	Meicniúil Gaiste ceardlainne
Márta 2020 (16/3/2020)	0	0	0	0	0	0
Aibreán	0	0	0	0	0	0
Bealtaine	30.7	0	0	29.12	0	0
June	63.75	0	0	30.35	0	0
Iúil	34.46	0	0	6.96	0	0.1
Lúnasa		8.5	0.1	45.54	0.2	0
Meán Fómhair (16/9/2020)	0.45	Gaiste dúnta	Gaiste dúnta	0.44	Gaiste dúnta	Gaiste dúnta
Laiste iomlán	**1,051**	**8.5**	**0.1**	**112.4**	**0.2**	**0.1**

Tábla 6. Laiste eascainne óg ag an trí shuíomh oibrithe ag ESB do 2020. Bhí laiste iomlán 1,172.57kg scaoilte isteach i ndobharcheantar na Sionainne os comhair Chora Rialaithe an Phairtín agus Stáisiún Ginte Ard na Croise. Léiríonn na laistí sin eascann luathóige agus óg níos mó nó 'iallphéiste' (go háirithe iad sin glactha ag Cora Rialaithe an Phairtín).

Radharcanna roimhe agus tar éis i ngaiste luathóige Ard na Croise leis an bhfoshraith dreaptha luathóige nua agus soláthair uisce curtha leis. San áireamh leis freisin tá siúlán nua, sreabhadh súite agus atreorú sreabhaidh reatha ar limistéar an rampa. Cuireadh leis freisin bosca bailiúcháin luathóige nua chun gaiste luathóga a éascú ón suíomh os comhair ardaitheora Éisc Borland.

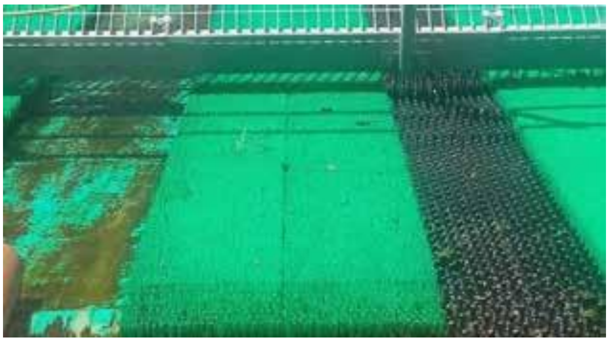

Grianghraf a thaispeánann foshraith dreaptha luathóige nua le tomhais difriúil chun faid/aois difriúla a éascú don eascann óg imirceach suas.

Radharc aerga ó áiseanna gaiste luathóige Ard na Croise.

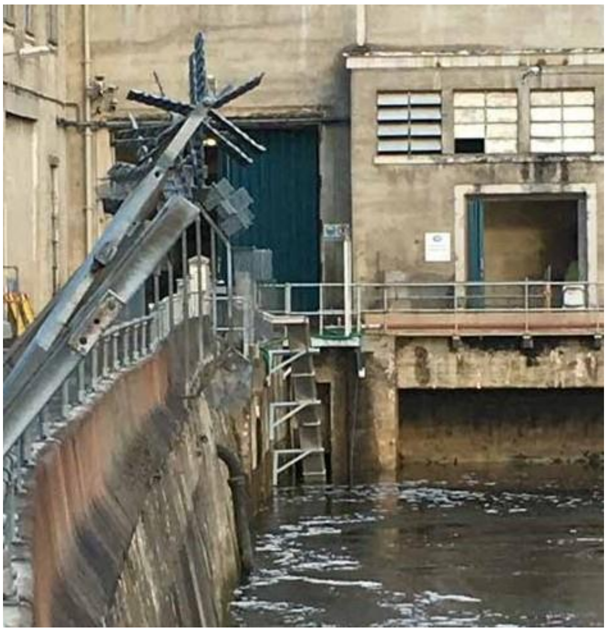

Gaiste luathóige nua lonnaithe síos ó Ard na Croise ar bhruach ó thuaidh.

Na gaistí eascainne óg 'nua' agus 'sean' lonnaithe i Co. Thiobrad Árann cois bhruacha Chora Rialaithe an Phairtín.

Eascann óg laistigh an bhosca ar cheann de na gaistí eascainne lonnaithe ag Cora an Phairtín.

River Erne An Éirne

Réamhrá

Is córas abhann trasteorann í an Éirne, le réimsí fada i dTuaisceart Éireann agus i bPoblacht na hÉireann. Tá dobharcheantar 4,374km2 aige, ardaíonn sé i Co. An Chabháin agus sreabhann sé ar feadh beagnach 100km trí Loch Gamhna agus Uachtar, An Éirne Uachtarach agus Íochtarach sula dtéann sé isteach san fharraige ag Béal Átha Seanaidh, Co. Dhún na nGall.

Tógadh an scéim hidrileictreach le linn 1946-1955 agus comhdhéanann sé dhá stáisiún giniúna. Ta acmhainn scéime na hÉirne inniu ag 20MW ag an mBinn agus 45MW ag Eas Chaitlín. Bhain an scéim hidrea le mór-oibreacha draenála laistigh an dobharcheantair meánaigh agus comhoibríocht shuntasach trasteorann le linn a thógála. Ar iomlán bailítear 98.8% de limistéar an dobharcheantair i gcomhair giniúna hidrileictrigh. Bhain an scéim freisin le cruthaíocht Locha Assaroe (2.3km2) idir an dá shuiteáil hidrileictreach. Tá sreabhadh meánach bliantúil 98.1m^{3}sec^{-1} ag an Éirne.

Tá úinéireacht ag ESB ar chearta iascaireachta san Éirne Íochtarach, Loch Assaroe agus fo-aibhneacha áirithe i Co. Dhún na nGall. Tá limistéar dobharcheantair fágtha na hÉirne faoi riail na Roinne Talmhaíochta, Comhshaoil agus Gnóthaí Tuaithe (DAERA, Tuaisceart Éireann) agus Iascaigh Intíre na hÉireann (IFI).

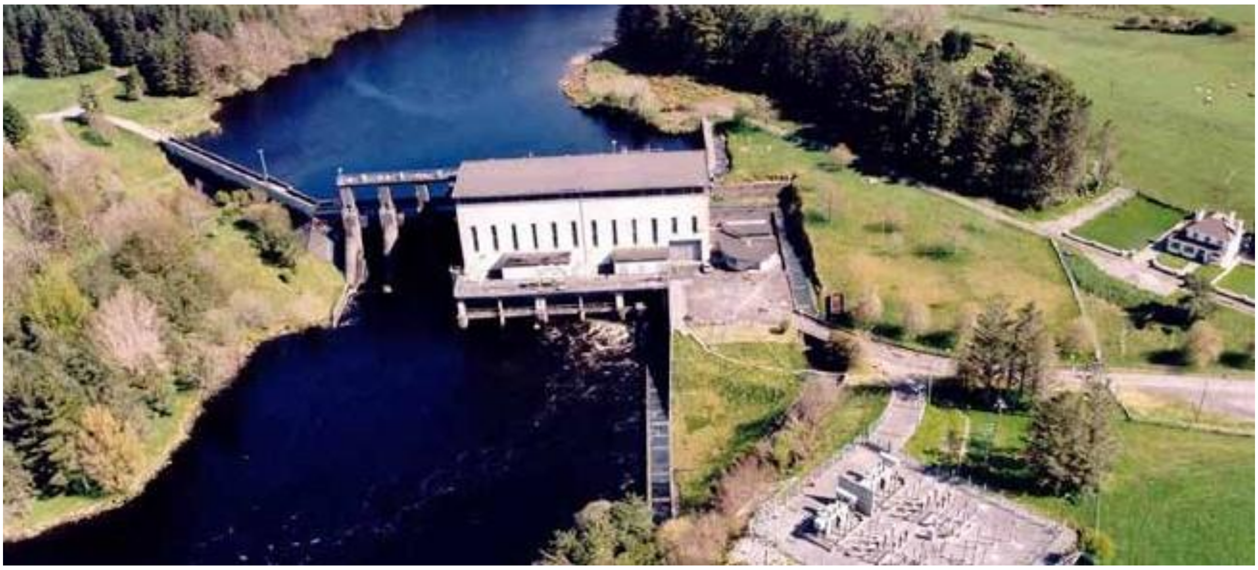

Radharc aerga ar stáisiún na Binne, ar an Éirne.

Radharc aerga síos an abhann ar stáisiún na Binne, ar an Éirne le Loch Assaroe sa chúlra.

Radharc aerga locha Assaroe agus stáisiún Eas Chaitlín ar an Abhainn Íochtarach. Éirne le baile Bhéal Átha Seanaidh agus inbhear na hÉirne sa chúlra.

Plean Oibre Bradáin ESB na hÉirne

Roimh scéim na hÉirne, bhí an Éirne Íochtarach cáiliúil i ngeall ar a slatiascaireacht bhradáin agus gnáthóg gorlainne agus sceite fairsing. D'fhan méideanna bliantúla bradáin ag dul isteach i gcóras na hÉirne ag ardleibhéal go dtí na 1960idí déanacha, ach thit sé ina dhiaidh sin ar leibhéil níos ísle (Léaraid 10).

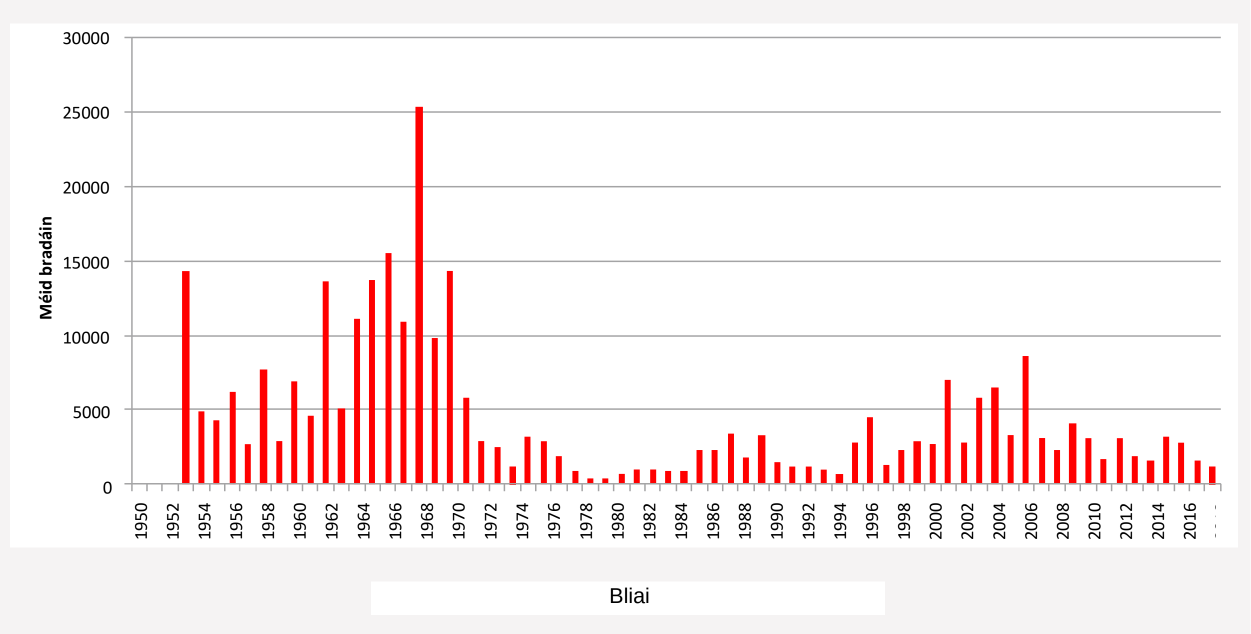

Léaráid 10. Méid bradáin ag dul suas phas éisc ag stáisiún giniúna hidrileictreach Eas Chaitlín ar an Éirne Íochtarach ó 1953 go dtí 2019. Ní raibh sonraí móráirimh ar fáil ach i gcomhair 2020.

D'aineoinn sin, cé go raibh scéim na hÉirne mar chúis le athruithe móra don bhradán san abhainn, go háirithe laistigh suíomhanna is ísle idir Bhéal Leice agus an fharraige, bhí tionchar na scéimeanna draenála fairsing i ndobharcheantair láir agus uachtaracha, rialú agus canálú uisce, feirmeoireacht fhorleathan, foraoisiú agus truailliú mór uisce le impleachtaí do thruailliú an uisce go forleathan freisin. Leibhéil dúshaothraithe méadaithe muirí agus ar an gcósta ó na 1960idí, roimh teagmhais Neacróise Deirmigh Othrais (UDN), agus le déanaí ag laghdú maireachtála muirí agus ag cur le laghdú sa mhéid stoic bradáin féin-bhuanaithe.

Cuireadh tús le Clár Bainistíochta Bradáin na hÉirne in 1995. Clár trasteorann a bhí ann socraithe chun dul i ngleic leis an bhfadhb a ghabhann le cúrsaí íseal bradáin i ndobharcheantar na hÉirne. Bhí an clár maoinithe trí Interreg an Aontais Eorpaigh II agus chomhdhéan sé go leor comhpháirtithe i dTuaisceart Éireann agus Poblacht na hÉireann. Bhí liosta moltaí táirgthe ag grúpa stiúrtha eolaíoch i gcomhair oibre riachtanach don todhchaí chun aidhm phoblachta fiáin féin-bhuanaithe bradáin a bhaint amach, agus mar sin, iascaigh ardchaighdeáin a bhunú. Ag eascrú ó na moltaí sin, bhí Plean Oibre Iascaigh ESB foirmlithe chun go leor réimsí a mheasúnú agus a liostáil a bhfuil ESB bainteach go díreach leo. Is iad na réimsí sin:

- Gníomhaíochtaí athstocála agus rainse Ghorlainne Bhéal Átha Seanaidh.
- Pasáiste bradáin óg.
- Pasáiste bradáin fásta.

Gorlann Bhéal Átha Seanaidh

Tá gorlann Bhéal Átha Seanaidh ag oibriú ó 1983 agus tá sí lonnaithe díreach síos ó stáisiún giniúna Easa Chaitlín. Glactar an t-iontógáil uisce seo don ghorlann ag 4.2m doimhneachta ó Loch Assaroe. Fuair oibriúcháin gorlainne san aimsir chaite tionchar ó droch-chaighdeán uisce san Éirne Íochtarach. D'eascraigh scagaire 'Bermuli' nua agus aonad scagaire brú gainnimh don fheirm éisc agus aonad tógála gorlainne i gcaighdeán uisce feabhsaithe go mór, ag cothú táirgthe ardchaighdeáin bradáin ubháin, gealóg neamhfhothaithe agus óg. Tá táirgeadh bliantúil reatha don áis seo timpeall 1.5 milliún gealóg neamhfhothaithe agus 50,000 - 60,000 brainlín chun dobharcheantar na hÉirne a scaoileadh.

Clár Póraithe na hÉirne agus gnéithe fola éisc bailithe ag Béal Átha Seanaidh le linn 2020

Úsáideann clár póraithe reatha ag Béal Átha Seanaidh, déanta faoi stiúir OÉ Gaillimh, bradán rainse na hÉirne agus tá siad sin roinnte isteach ar dhá ghrúpa: Bláthán agus bradán ilgheimhridh farraige (MSW). Coinneáiltear an dá líne seo ar leithligh, agus tá cúpláil ar bhonn aon le haon chun éagsúlacht ghéiniteach a chinntiú. Na gnéithe ainmnithe sin do bhradán fásta a fhilleann ná go nglactar leis go bhfuil éisc baineann suas go dtí 71cm agus fireann suas go dtí 84cm geimhridh farraige amháin (1SW) nó bláthán, agus glactar le bradán níos mó ná sin mar bhradán ilgheimhridh san fharraige (MSW). Bhí ar iomlán 1,347 bradán gorlainne glactha mar stoc goir i mí Dheireadh Fómhair - Nollaig.

Táirgead Ubháin, Gealóg Neamhfhothaithe, Muóg agus Brainlín

Le linn 2020, bhí ar iomlán 552,463 bradán óg táirgthe ó fháltais stoc goir bradáin fásta. Tugtar áiteanna scaoilte 502,000 bradán óg agus míonna scaoilte i dTábla
7. Ar iomlán bhí 50,463 bradán saille clib eite scaoilte ó ghorlann an Bhéal Átha Seanaidh le linn Aibreáin 2020. Ós rud é go raibh fáltas ard ó stoc goir na gorlainne i dtreo deiridh 2020, scaoileadh 'stoc breise' isteach i gcórais na hAbhann Duibhe agus An Mhuilinn Iarainn i mí na Nollag.

Mí		Staid Stoic	Dobharcheantar Scaoilte	Iasc Uimh.
Aibreán		Gealóg Neamhfhothaithe	Gleann Fearna (ROI)	116,000
Aibreán		Gealóg Neamhfhothaithe	An Muileann Iarainn (ROI)	109,000
Bealtaine		Gealóg Neamhfhothaithe	An Tearmann (ROI)	44,000
Aibreán		Gealóg Neamhfhothaithe	The Waterfoot River (ROI)	35,000
			Iomlán	**304,000**
Aibreán	Clib eite agus micreachlbeáilte	brainlín	Gorlann Bhéal Átha Seanaidh	11,471
Aibreán	Clib eite	brainlín	Gorlann Bhéal Átha Seanaidh	3,484
Aibreán	Clib eite	brainlín	Gorlann Bhéal Átha Seanaidh	35,508
			Iomlán	**50,463**
Iúil		Gealóg	An Abha Dhubh (N.I)	70,000
Iúil		Gealóg	Abhainn an Chladaigh	30,000
Iúil		Gealóg	An Muileann Iarainn (NI)	68,000
Iúil		Gealóg	Abhainn na hArna (NI)	30,000
			Iomlán	**198,000**
Nollaig	Fir	Stoc goir fásta na gorlainne	An Abha Dhubh (NI)	100
Nollaig	Baineann	Stoc goir fásta na gorlainne	An Abha Dhubh (NI)	100
Nollaig	Fir	Stoc goir fásta na gorlainne	An Muileann Iarainn (ROI)	246
Nollaig	Baineann	Stoc goir fásta na gorlainne	An Muileann Iarainn (ROI)	171
			Iomlán	**617**

Tábla 7. Mionsonraí ar mhéid bradáin óg agus a gcuid suíomh scaoilte ar an Éirne in 2020. Bhí scaoileadh dheireadh na bliana stoc goir fásta na gorlainne críochnaithe freisin.

Pasáiste Bhrainlín Bradáin Óg - Prótacal Giniúna Brainlín Stáisiúin na hÉirne

Baineann prótacal giniúna brainlín stáisiúin na hÉirne le giniúint leanúnach san oíche ar bheagnach uasleibhéal éifeachtachta le linn míonna Aibreáin agus Bealtaine. Stopann giniúint ag 12pm i ngeall ar ghluaiseacht suas luathóga laistigh inbhir na hÉirne. I gcomhair séasúir brainlín 2020, bhí an prótacal giniúa leanúnach seo coinneáilte i gcónaí do stáisiúin giniúna na Binne agus Easa Chaitlín.

Rátaí Fillte agus Móráireamh Bradáin Fásta

Déantar measúnú ar mhéideanna bradáin le dhá chomhaireoir éisc uathoibríoch 'Vaki Riverwatcher'. Úsáideann na comhaireoirí sin teicneolaíocht infridhearg agus soláthraíonn siad
Faisnéis ar ghluaiseachtaí éisc agus iompar éisc laistigh pasanna éisc ag Eas Chaitlín agus An Bhinn. De ghnáth téann an chuid is mó bradán suas phas éisc Easa Chaitlín ag deireadh na hiarnóna agus tréimhsí oíche, ina dtéann iasc trí phas éisc na Binne i dtreo na hoíche. I ngeall ar mhífheidhmithe comhaireora ní raibh aon sonraí móráirimh ar fáil do shéasúir 2020. Cuireadh gaiste fásta i bhfeidhm ón 31 Mheán Fómhair chun tús a chur le gaiste do bhradáin fásta chlib eite a fhilleann. Cé nach raibh aon sonraí móráirimh ar fáil ach i gcomhair 2020, taispeántar figiúirí móráirimh fásta stáisiúin na Binne i gcomhair blianta roimhe sin i dTábla 8.

Bliain	Méid bradáin
2020	-
2019	1,184
2018	1,564
2017	2,775
2016	3,174
2015	1,565
2014	1,910
2013	3,038
2012	1,672
2011	2,068
2010	2,284
2009	1,136
2008	2,411
2007	2,962
2006	1,238
2005	1,280
2004	947
2003	849
2002	1,444
2001	475
2000	311

Tábla 8. Móráireamh bliantúil bradáin ag dul suas phas éisc lonnaithe ag stáisiún hidrileictreach na Binne ar an Éirne don tréimhse 1999-2019. Ní raibh sonraí móráirimh ar fáil ach i gcomhair 2020.

Tá gaiste fásta suas an abhainn, lonnaithe i gceann de linnte phas éisc Easa Chaitlín, lonnaithe ag stáisiúin Easa Chaitlín. I gcomhréir le blianta roimhe sin, níor úsáideadh an áis gaiste sin ach i dtreo deiridh na bliana (Deireadh Fómhair-Nollaig). An chúis don tréimhse gearr ná aon éifeacht dhíobhálach a íoslaghdú don rith éisc fiáin (tagann buaicphointe ar rith bradáin de ghnáth i gcomhair míonna Meithimh/Iúil/Lúnasa). Dá bhrí sin, ba indéanta gan an rith bradáin fiáin a láimhseáil, ag cinntiú san am céanna go raibh go leor bradáin tógtha sa ghorlann gafa agus úsáidte i gcomhair athstocála ag gorlann Bhéal Átha Seanaidh. D’ainneoin sin, chiallaigh sin go raibh neamh-oibriúchán an ghaiste le linn an tréimhse samhraidh luath nár féidir le comhpháirt figiúir móráirimh fásta a bheith faoi mheasúnú go hiomlán ó rud é nach ndéanann dhá chomhaireoir Vaki difríocht idir bhradán ‘tógtha sa ghorlann’ agus ‘fiáin’ ag an suíomh seo. Níor tharla aon bhaic laistigh linnte na Binne nó Easa Chaitlín le linn 2020. Suas go dtí Nollaig 2020, bhí ar iomlán 1,347 bradáin gorlainne laistigh an ghaiste (Tábla 10 agus Léaráid 9) agus os cionn an ghaiste (Tábla 10 agus Léaráid 10) ar phas éisc Easa Chaitlín. Thosaigh an gaiste éisc oibriúchán ar an 4ú Dheireadh Fómhair agus stop sé ar an 22 Nollag. Ar iomán bhí 72 bradán fiáin taifeadta freisin, ach bhí siad sin scaoilte isteach sa linn díreach os cionn an ghaiste (Tábla 10).

Thosaigh scamhadh stoc goir fásta na gorlainne ar an 24 Samhna agus bhí deireadh leis ar an 23 Nollag. Agus targaid iomlán na gorlainne comhlíonta (300 péire), bhí stoc iomarcach scaoilte in aibhneacha Dhubh agus an Mhuilinn Iarainn i Nollaig 2020. Tugtar mionsonraí den scaoileadh gorlainne seo i dTábla 10.

Ó 2004 go dtí seo, bhí soilse halaigine suite faoi bhun an ardáin síos an abhainn, i.e. Bun 8 linn an phas éisc. Castar na soilse as don tréimhse 12 meán oíche go dtí 4am. Bhí na soilse sin suite i limistéar droch-sholais (ar féidir leis bac a chur ar ghluaiseacht éisc suas). Chomh maith leis na soilse sin, baineadh geataí feadán idirleata ón limistéar seo in 2005, ag ceadú mar sin don solas nádúrtha dul isteach sa limistéar iomlán seo. Ó shin, ní dhearnadh ‘moilliú’ bradáin fásta laistigh an limistéir íslithe roimhe sin.

Le linn 2020, rinneadh a thuilleadh samplála géinitigh bhradán na hÉirne leis na áiseanna gaiste fásta lonnaithe ag pas éisc Easa Chaitlín. Seoladh foshamplaí bradáin fiáin agus gorlainne araon chuig Coláiste na hOllscoile, Corcaigh.

	Bradán sa ghaiste				Bradán bainte ón ngaiste thuas			
	Gorlann		Fiáin		Gorlann		Fiáin	
	Fir	Bainean n	Fir	Bainean n	Fir	Bainean n	Fir	Bainean n
Meán Fómhair	0	0	0	0	0	0	0	0
Deireadh Fómhair	309	316	27	22	48	39	8	7
Samhain	80	187	7	16	140	152	22	29
Nollaig	3	1	0	0	51	21	2	2
Iomlán	**392**	**594**	**34**	**38**	**239**	**212**	**32**	**38**

Tábla 9. Gaistiú stoc goir na gorlainne agus bradáin fiáin i gcomhair deiridh 2020. Baintear gach iasc na gorlainne chuig an ngorlann, agus scaoiltear gach iasc fiáin.

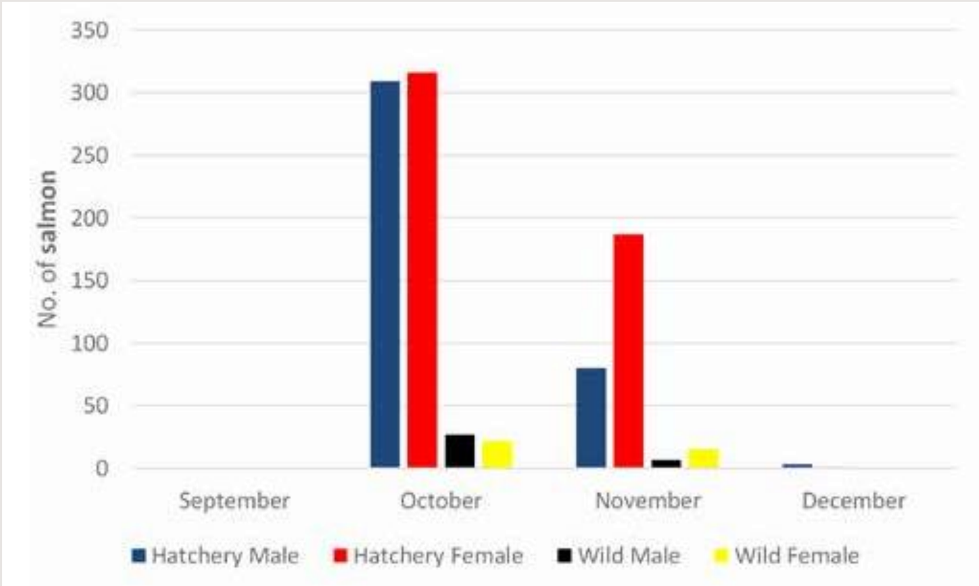

Léiríonn léaráid 9 Gaistiú stoic goir na gorlainne agus bradáin fiáin ag dul isteach sa ghaiste éisc lonnaithe ag pas éisc stáisiúin Easa Chaitlín i gcomhair deiridh 2020. Baintear gach iasc na gorlainne chuig an ngorlann, agus scaoiltear gach iasc fiáin.

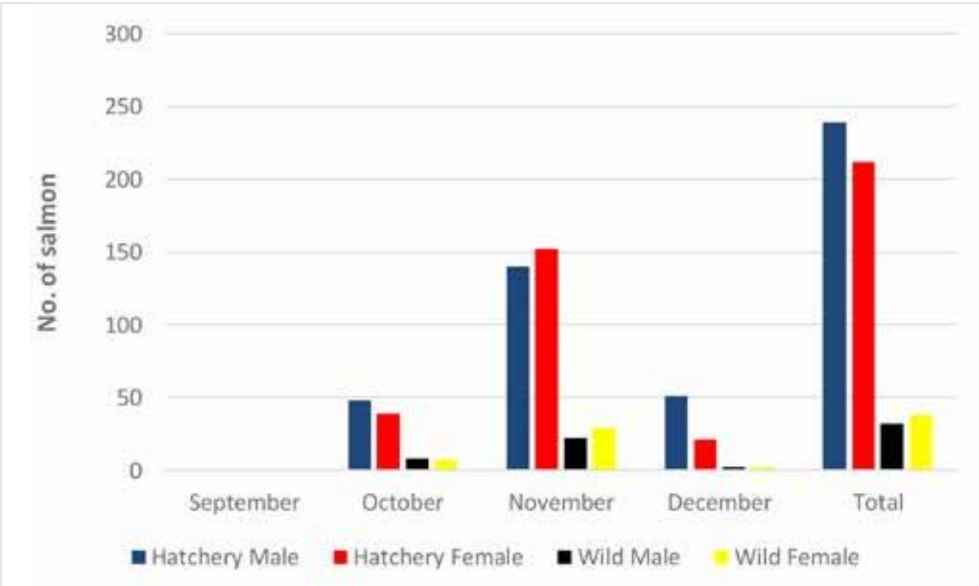

Léiríonn léaráid 10 Gaistiú stoic goir na gorlainne agus bradáin fiáin glactha ón linn thuas sa ghaiste éisc lonnaithe ag pas éisc stáisiúin Easa Chaitlín i gcomhair deiridh 2020. Baintear gach iasc na gorlainne chuig an ngorlann, agus scaoiltear gach iasc fiáin.

Mí		Staid Stoic	Dobharcheantar Scaoilte	Iasc Uimh.
Nollaig	Fir	Stoc goir fásta na gorlainne	An Abha Dhubh (NI)	100
Nollaig	Baineann	Stoc goir fásta na gorlainne	An Abha Dhubh (NI)	100
Nollaig	Fir	Stoc goir fásta na gorlainne	An Muileann Iarainn (ROI)	246
Nollaig	Baineann	Stoc goir fásta na gorlainne	The Waterfoot River (ROI)	171
			Iomlán	**617**

Tábla 10. Mionsonraí scaoileadh stoic goir fásta ag deireadh na bliana.

Feabhsú Stoic Eascainne

Tuairiscíodh laiste iomlán 408.33kg don trí ghaiste luathóige Easa Chaitlín le linn 2020. Tugtar mionsonraí de shuíomhanna scaoilte isteach ar an ndobharcheantar os cionn hidreastáisiúin thíos i dTábla 11 agus taispeántar an laiste don mhí i dTábla 12. Bhí na gaistí sin ar fad dúnta ar an 28 Lúnasa. Taispeántar an laiste don tréimhse 1960 go dtí 2020 i Léaráid 11. In 2014 comhaontaíodh prótacal monatóireachta/gaiste nua luathóige idir ESB, Iascaigh Intíre na hÉireann agus an Roinn Talmhaíochta, Comhshaoil agus Gnóthaí Tuaithe, Tuaisceart Éireann. Bhain an plean le níos mó faireachais gaistí luathóige na hÉirne agus na gaistí sin a fholamhú níos minice. Chomh maith leis, le linn tréimhse 2014 - 2018, rinneadh uasghráduithe suntasacha freisin ar infreastruchtúr an ghaiste lena n-áirítear foráil soláthair uisce níos mó agus córais aeraithe feabhsaithe.

Bhí gaistí dreaptha an rampa luathóige nua suite freisin ar gach ceann den trí rampa dreaptha. Bhí bealach isteach nua ar an rampa ag an mbruach theas curtha leis in 2017 chun rochtain díreach a cheadú don bhealach isteach phas éisc. Cuireadh gaiste breise nua (Bruach Thuaidh), don dá ghaiste Easa Chaitlín réamhbheitheach in 2015.

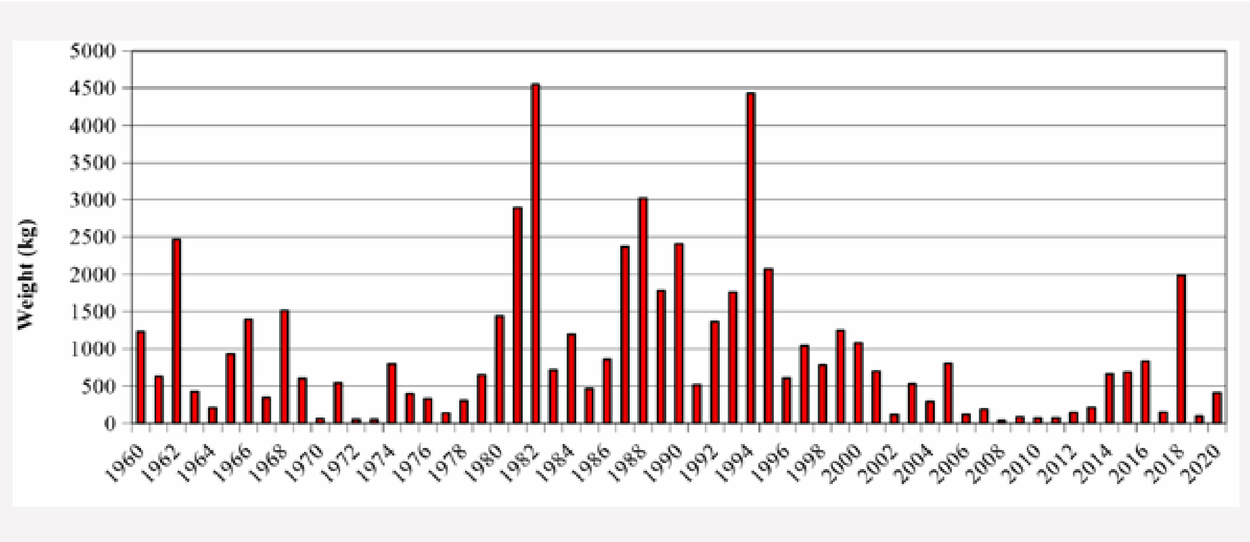

Léaráid 11. Laiste eascainne óg ó stáisiún giniúna Easa Chaitlín do 1960-2020.

Tábla 11. Laiste (kg) agus suíomhanna scaoilte eascainne óg faighte ag stáisiún giniúna Easa Chaitlín in 2020.

Dáta	Gaiste Phas Éisc	Bosca G5	Gaiste Bruacha Thuaidh	Iomlán (kg)	Limistéar Trealmhaithe
04/08/2020	3.48	32	1.32	36.8	Garbhaire
04/09/2020	0.01	14.08	0.15	14.24	Rossigh
04/10/2020	0	0.82	0.26	1.08	Rosclare
13/04/2020	0	11.2	0.2	11.4	Pump House
14/04/2020	0	16.81	0.56	17.37	Mucros
15/04/2020	0	6.3	0.95	7.25	Pump House
17/04/2020	0	2.12	0.15	2.27	Lusty Beg
20/04/2020	0	3.26	0.32	3.58	Lusty Beg
21/04/2020	0	13	1.48	14.48	Mucros
22/04/2020	0.01	11.5	2	13.51	Loch Mac nÉan Uachtair
23/04/2020	0	1.7	0.32	2.02	Lusty Beg
25/04/2020	0.1	0.4	0.2	0.7	Garbhaire
28/04/2020	0	0.92	0.5	1.42	Mucros
05/01/2020	0.65	4.8	2.55	8	Bá Chamaí
05/05/2020	3.7	16.5	9	29.2	Bá Chamaí
05/06/2020	45.55	10.5	7.62	63.67	Bealach na Leice agus Ely Lodge
05/07/2020	22.04	2.04	0.82	24.9	Lusty Beg
05/08/2020	2.8	0.68	0.1	3.58	Pump House
05/09/2020	7.44	1	0.22	8.66	Rossigh
05/10/2020	5.16	0.84	0.36	6.36	Garbhaire
05/11/2020	3.5	0.2	0.5	4.2	Bá Chamaí
13/05/2020	1.96	0.8	0.36	3.12	Garbhaire
15/05/2020	3	0.14	0.2	3.34	Ely Lodge
18/05/2020	2.76	3.42	2.74	8.92	Lusty Beg
21/05/2020	1.6	7.32	5.78	14.7	Rossclare
22/05/2020	0.24	3.8	2.4	6.44	Round O
23/05/2020	0.24	1.84	0.92	3	Mucros
26/05/2020	0.92	1.72	0.84	3.48	Bá Chamaí
29/05/2020	0.94	1.2	2.2	4.34	Bá Chamaí
06/02/2020	2.18	4.8	2.02	9	Bellanaleck
06/06/2020	3.54	1.26	0.78	5.58	Bellanaleck
06/09/2020	0.88	0.24	0.1	1.22	Garbhaire
06/12/2020	0.98	0.12	0.2	1.3	Pump House
15/06/2020	0.9	0.15	0.1	1.15	Ely Lodge
19/06/2020	2.26	0.96	0.48	3.7	Mucros
22/06/2020	1.32	0.28	0.36	1.96	Inis Ceithleann
26/06/2020	1.6	4	0.7	6.3	Bá Chamaí
29/06/2020	0.12	4.32	0.22	4.66	Lusty Beg
07/03/2020	0.5	7.7	0.1	8.3	Pump House
07/10/2020	0	0.1	0	0.1	Bá Chamaí
17/07/2020	0	2.5	0	2.5	Garbhaire
20/07/2020	0.02	0.16	0.02	0.2	Garbhaire
24/07/2020	0	0.15	0.02	0.17	Garbhaire
28/07/2020	0	2.5	0.02	2.52	Pump House
31/07/2020	0	1.5	0	1.5	Pump House
08/04/2020	0	0.75	0	0.75	Pump House

Dáta	Gaiste Phas Éisc	Bosca G5	Gaiste Bruacha Thuaidh	Iomlán (kg)	Limistéar Trealmhaithe
08/07/2020	0	0.2	0	0.2	Pump House
08/11/2020	0	1	0	1	Pump House
14/08/2020	0	5	0	5	Rosslare
17/08/2020	0	15	0	15	Rosslare
19/08/2020	0.2	1	0	1.2	Bá Chamaí
21/08/2020	0	5	0	5	Bá Chamaí
24/08/2020	0	7	0	7	Rossclare
28/08/2020	0	1	0	1	Bá Chamaí

Tábla 12. Laiste agus suíomhanna scaoilte luathóige faighte ag stáisiún giniúna Easa Chaitlín do gach mí gaistithe in 2020.

	Gaiste phas éisc	Gaiste G5	Gaiste bruacha Thuaidh	Laiste iomlán (Kg)
Aibreán	3.6	114.1	8.4	**126.12**
Bealtaine	102.5	56.8	36.61	**195.91**
June	13.78	16.13	4.96	**34.87**
Iúil	0.52	14.61	0.16	**15.29**
Lúnasa	0.2	35.95	0	**36.15**

Suíomh 'Portora Gates' i ndobharcheantar láir na hÉirne (baile Inis Ceithleann).

Baoithe marcála trasna na habhann ag líniú limistéir iascaireachta eascainne gheal.

Clár Eascainne na hÉirne

Is córas abhann trasteorann í an Éirne, le réimsí fada i dTuaisceart Éireann agus i bPoblacht na hÉireann.

Le linn séasúir 2020/21, rinneadh iascaireacht ag criúnna iascaireachta caomhnaithe ag sé shuíomh, mar a thaispeántar i Léaráid 12. Thosaigh iascaireacht ag gach suíomh ón 8 Mheán Fómhair 2020, seachas i thosaigh iascaireacht ar an 11 Dheireadh Fómhair. Stop iascaireacht ag an gcuid is mó suíomhanna ar an 23ú Samhain ach lean sé in Roscor Bridge go dtí an 21 Nollag. An laiste iomlán leis an gclár Gaiste agus Iompair ná 46,957 kg. Taispeántar na táirgí faighte i ngach suíomh i Léaráid 13.

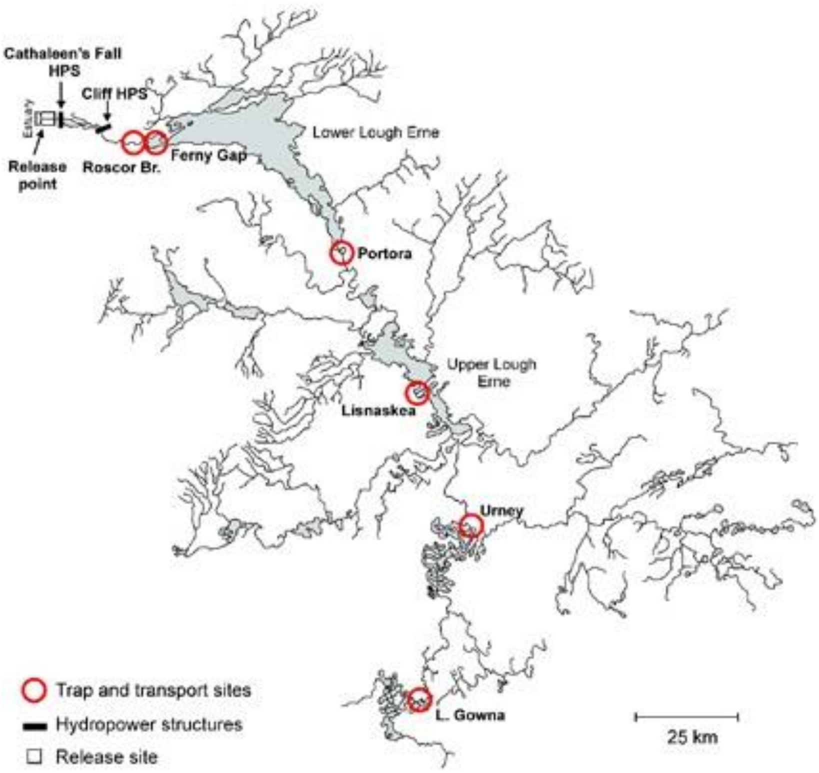

Léiríonn léaráid 12 Léarscáil dhobharcheantair na hÉirne le suíomhanna iascaireachta caomhnaithe, pointe scaoilte agus dambaí hidreachumhachta léirithe.

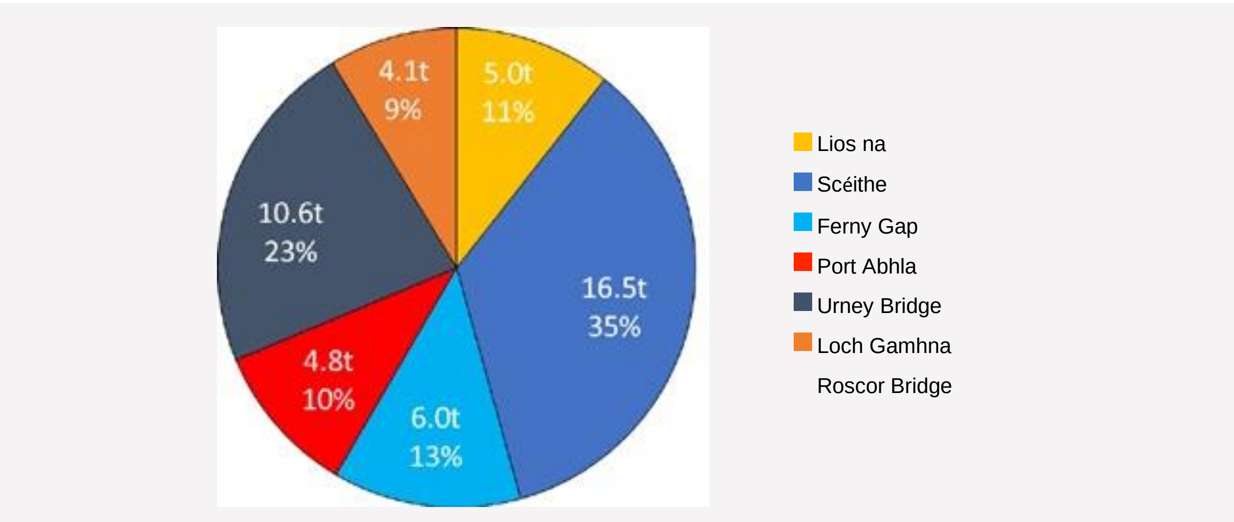

Léiríonn léaráid 13 Cionroinn ghaiste na hÉirne agus laiste iompair faighte ag gach criú iascaireachta i séasúr 2020/21.

Tá athrú i laistí laethúla ag an suíomh iascaireachta turgnamhach ag Roscor Bridge i Léaráid 14, le leibhéil laiste (agus dá bharr imirce éisc) a fuair tionchar ón leibhéal díluchtaithe agus staid chiogail na gealaí.

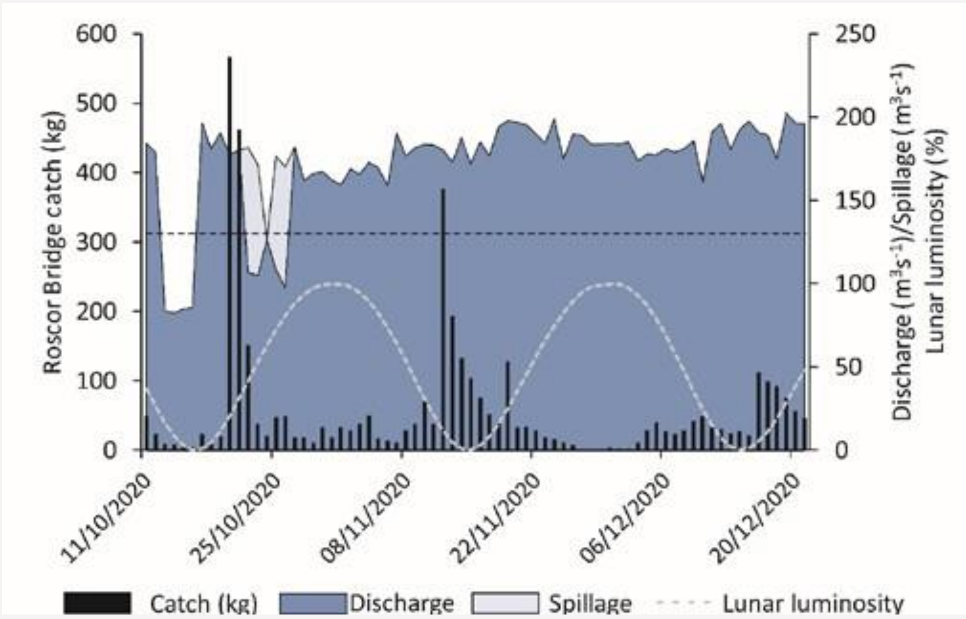

Léiríonn léaráid 14 Athrú i laistí laethúla ag suíomh iascaireachta Roscor Bridge, maidir le ciogal na gealaí agus díluchtú le linn séasúir 2020/21 (an teorainn díluchtaithe ná 130 m^3s^{-1} a úsáidtear in anailís ar phoblacht atá léirithe ag líne dubh fleasctha).

Tá achoimre sa sreabhléaráid ar mheastacháin táirgthe agus éalaithe don Éirne (Léaráid 15). Bhí táirgeadh eascainne gheal measta le bheith 65,263 kg agus éalú measta ag 56,885 kg (87.2% den táirgeadh). Léiríonn an laiste ghaiste agus iompair 46,957 kg ag sé shuíomh iascaireachta 72.0% den táirgeadh (os cionn an targaid 50% ag 14,325 kg).

Bhí 42,874 kg eascanna bogtha ag an ngaiste agus iompartha ón gcúig shuíomh iascaireachta suas an abhainn ó Roscor Bridge. Bhí rátaí éifeachtachta iascaireachta chun táirgeadh agus éalú a ríomhadh bunaithe ar go leor turgnaimh marcála/ athghlactha déanta ag OÉ Gaillimh ag suíomh iascaireachta turgnamhach ag Roscor Bridge ó 2010/11 go dtí 2015/16 ar dhíluchtú íseal (<130 m^3s^{-1} = 9.78%) agus díluchtú ard (> 130 m^3s^{-1} = 18.43%). Bhí siad sin úsáidte leis an laiste ghaiste agus iompartha ag Roscor Bridge (4,083 kg) chun bithmhais na n-eascann a ríomhadh bunaithe ar choinníollacha sreabhaidh ar feadh an tséasúir.

Bhí 18,306 kg eascann measta le dul trí Roscor Bridge agus bogadh tríd na stáisiúin hidrichumhachta ag an mBinn agus Eas Chaitlín. Tá básmhaireacht ag gach stáisiún bunaithe ar obair theiliméadrachta stairiúil déanta ag OÉ Gaillimh ar an dá stáisiún, ag brath ar oibriúcháin na ndambaí ar feadh an tséasúir. Tugtar rátaí básmhaireachta measta faoi choinníollacha sreabhaidh difriúla i dTábla 13. Bhí básmhaireacht iomlán measta ag 4,650 kg ag an mBinn agus 3,728 kg ag Eas Chaitlín.

Ar iomlán, bhí 9,928 kg eascann measta le bheith loingsithe taobh thall de na stáisiúin hidrichumhachta, agus leis an gcáinníocht ghaiste agus iompair 46,957 kg meastar éalú iomlán 56,885 kg; sin 87.2% den táirgeadh.

Bhí tomhais glactha de dháileacháin méid-mhinicíochta i gcomhair 229 eascann ag suíomh iascaireachta Ferny Gap (Léaráid 16). Bhí 91.0% den iasc sin (n = 272) deimhnithe le bheith baininscneach, bunaithe ar mhinicíochtaí méid (glactar leis go bhfuil eascanna níos mó ná 440 mm baininscneach). Ba é meán-fhad na n-eascann tomhaiste ón Éirne 570 mm (SD = 93 mm). Ba é meán-fhad d’eascanna baineann 585 mm (n = 272 SD = 78 mm) agus d’eascanna fireann 383 mm (n = 27, SD = 30 mm).

Tábla 13. Rátaí básmhaireachta (bunaithe ar thorthaí teiliméadrachta OÉG neamhfhoilsithe) ag dhá stáisiún hidrichumhachta, ag brath ar oibriúchán an stáisiúin.

Oibriúcháin	An Bhinn	Eas Chaitlín
Gan sreabhadh	0%	0%
Giniúint agus Doirteadh	7.9%	7.7% (leath-lód)
		15.4% (lód iomlán)
Giniúint amháin (gan doirteadh)	26.7%	27.3%
Básmhaireacht ghinearálta 2019/20	**25.4%**	**27.3%**

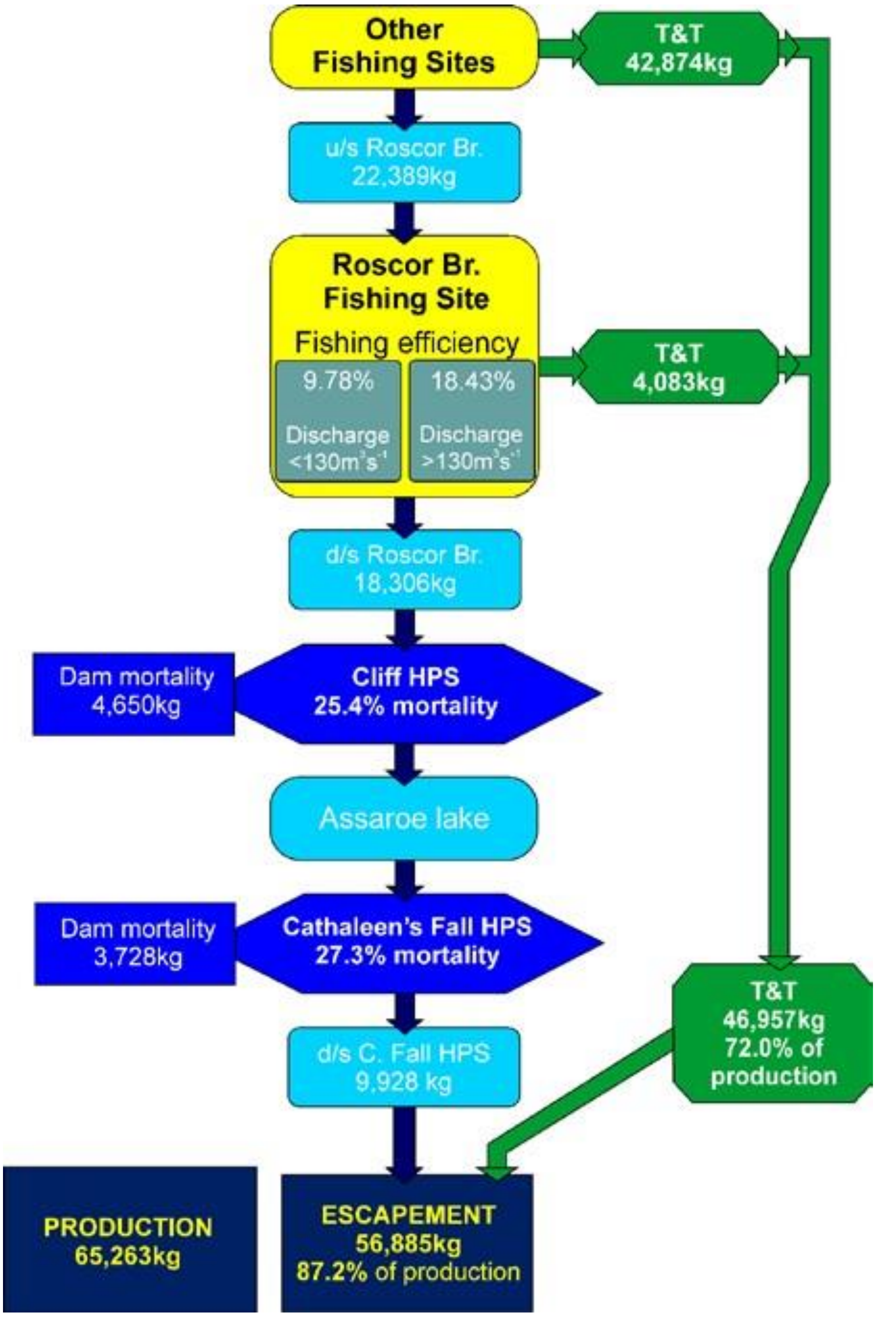

Léiríonn léaráid 15 Achoimre ar an anailís ar phoblacht eascainne gheal agus éalú san Éirne le linn séasúir imirce eascainne 2020/21.

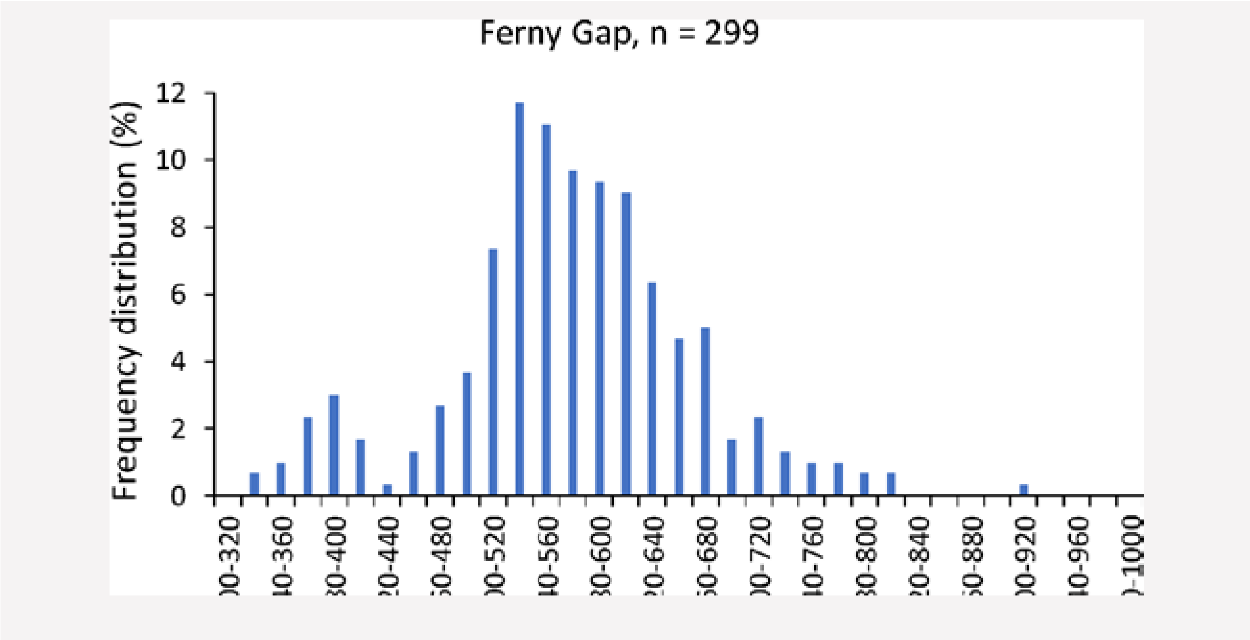

Léiríonn léaráid 16 Dáileadh méid-mhiniciochta coibhneasta eascanna ó shuíomh iascaireachta 'Ferny Gap' tomhaiste le linn séasúir 2020/21.

An suíomh céanna leis an limistéar ullmhaithe i gcomhair leagtha coincréite.

Suíomh scaoilte eascainne gheal na hÉirne lonnaithe ag teorann taoide inbhir na hÉirne, a thaispeánann comhshuíomh inmheánach ina raibh eascanna gheala Faighte le linn próisis Gaistithe agus Iompartha na hÉirne, scaoilte ar deireadh.

Bealach isteach chuig suíomh scaoilte Eascainne na hÉirne ar an gcóras Éirne íochtarach á bhfeabhsú.

Clady and Crolly An Chláidigh agus an Chroithlí

Réamhrá

Bhí An Chláidigh, lonnaithe i dTuaisceart Dhún na nGall, curtha chun tairbhe chun leictreachas a ghiniúint le linn na 1950idí. Bhain an scéim le cruthaíocht chanál atreoraithe agus loc-comhla ón Chláidigh timpeall 3km ón fharraige agus aistriú tríd an gcanál sin agus loc-comhla chuig stáisiún giniúna, a dhíluchtaíonn chuig inbhear an Chroithlí. Tá dobharcheantar comhbhailithe 153km2 ag an dá chóras abhann móinteach beaga sin. Draenálann an Chláidigh Loch na Cuinge, a bhfuil sreabhadh amach dó rialaithe ag cora rialaithe Ghaoth Dobhair. I ngeall ar atreorú uisce, d'fhéadfadh bradán an Chláidigh don Cláidigh dul isteach inbhear Chroithlí ag amanna a bhraitheann ar dhíluchtú.

Ó Mheán Fómhair 2010, shínigh ESB comhaontú bainistíochta iascaigh le Iascaigh Intíre na hÉireann (IFI) maidir le aibhneacha Chláidigh agus Chroithlí. Faoin tionscnaíocht chomhoibríoch seo, fanann ESB mar an chéad úinéir iascaigh ach déanann IFI agus clubanna slatiascaireachta áitiúla bainistíocht ar na aibhneacha ar aidhm leis acmhainn turasóireachta a mhéadú. Le linn 2020, lean foireann IFI le: Seiceálacha ar cheadanna agus ceadúnais iascaireachta, obair chosanta d'iascaigh, monatóireacht chomhshaoil agus idirghníomhaíocht le geallshealbhóirí áitiúla lena n-áirítear údaráis áitiúla, clubanna slatiascaireachta agus úinéirí talún. Chomh maith leis sin, chríochnaíodh rochtain slatiascaireachta áirithe agus oibreacha fheabhsaithe ar ghnatóg d'iascaigh.

Déantar sreabhadh cúitimh rialta i dteannta le go leor 'fuarlaigh' a choinneáil ar an gCláidigh chun cuidiú leis an mbealach suas an abhainn do bhradán agus breac geal. Scaoiltear na fuarlaigh sin ó chora Ghaoth Dobhair le linn míonna an tsamhraidh nuair a rithann bradán blátháin ar a bhuaicphointe. Tá ardaitheoir éisc beag Borland-MacDonald, 10 méadar in airde lonnaithe ar Chora Ghaoth Dobhair, a bhfuil a bhealach amach uachtarach suite le comhaireoir éisc Vaki Riverwatcher chun measúnú a thabhairt ar rith laethúil bradáin fásta suas. D'aineoinn sin, le linn 2020 ní raibh an comhaireoir éisc seo in oibriúchán agus dá bharr ní raibh aon sonraí móráirimh ginte don dobharcheantar. Tá na príomh-limistéir iascaireachta ar an gCláidigh síos an abhainn ó chora rialaithe Ghaoth Dobhair. Ar an gCroithligh, tá na príomh-limistéir iascaireachta lonnaithe ar linnte ar an abhainn íochtarach agus síos an abhainn ó Loch an Iúir.

Rinneadh dobharcheantar an Chláidigh (lena n-áirítear i Loch na Cuinge agus Dún Lúiche araon) a léiriú roimhe ag foireann taighde Ollscoile na hÉireann chun daonra folláin bhreac donn agus ruabhreac Artaigh a choinneáil. Chomh maith le breac donn, bhí ruabhreac Artach agus línte beaga eascanna, níor taifeadadh speicis eile éisc. Déantar speicis ócáideacha ruabhreac Artaigh a thuairisciú glactha ag slatiascairí ar an dá loch.

Tá radharc ar an Aireagal ó Chora Rialaithe Ghaoth Dobhair lonnaithe ar an gCláidigh.

Bradán agus Slatiascaireacht Sosa

Bradán fásta suas phas abhann an Chláidigh tríd an nglas éisc lonnaithe ar Chora Ghaoth Dobhair. Bhí Aibhneacha an Chláidigh agus an Chroithlí araon ar oscailt mar iascaigh slatiascaireachta bradáin sosa do 2020 faoi chóras clib gorm. I gcuid de na blianta a chuaigh thart, d'oibrigh an dá abhainn mar iascaigh gafa agus caithimh amach (C+R), agus iasctha beagán, is dócha i ngeall ar an stádas C+R. D'ainneoin sin, tá an dá dhobharcheantar ar oscailt don iascaireacht bhreac donn. Cuireadh ceada iascaireachta ar fáil ag 'Stáisiún Seirbhíse Uí Dhonaill' agus 'An Cuirt Hotel' lonnaithe laistigh gach dobharcheantar. Sholáthair IFI arís bád slatiascaireachta ar an dá fharraige Loch na Cuinge ar chóras an Chláidigh ionas gur féidir le slatiascairí ar cuairt rochtain a fháil ar an loch.

Fostaíodh dhá Oifigeach Iascaigh séasúracha ar ról déach a chlúdaíonn cosaint agus forbairt an dá iascaigh. I ngeall ar phaindéim Covid 19, bhí séasúr slatiascaireachta giorraithe i bhfeidhm agus dá bharr bhí obair chosanta áirithe ciorraithe. Bhí mionsonraithe ar a gcuid oibre 2020 mar a leanas:

Cosaint

Le linn dualgais cosanta, rinne an bheirt oifigeach seaiceálacha ceadúnais agus ceada, rinne siad oibriúcháin faireachais follasacha agus folaithe, agus d'idirghníomhaigh siad le geallshealbhóirí ábhartha, údaráis áitiúla, úinéirí talún agus na Gardaí. Bhí monatóireacht chomhshaoil mar chuid lárnach dá gcuid dualgais laethúla freisin. Rinneadh patróil ar an gcósta ar feadh líne chósta Bhá Ghaoth Dobhair chomh fada le Bá Bhun an Inbhir ó thuaidh agus Bá Rann na Feirste ó dheas. Níor aimsíodh aon ghníomhaíocht fálta mídhleathach laistigh teorainneacha inbhir an Chláidigh agus an Chroithlí, ach rinneadh taifeadadh ar urghabháil fálaí áiteanna eile.

Rinneadh seiceáil ar cheadúnais slatiascaireachta agus ceadanna iascaireachta ar an gCláidigh, Croithligh agus Inbhear Ghaoth Dobhair. Eisíodh Fógraí Muirir Seasta (fíneálacha ar an spota) le linn séasúir slatiascaireachta faoi Chuid 178 Achta Comhdhlúthú Iascaigh 1959 de réir Leasaithe (iontráil neamhúdaraithe in 'iascach eisiach'). Ós rud é go raibh an bheirt oifigeach in iascaigh an Chláidigh agus an Chroithligh ar feadh séasúir slatiascaireachta, chinntigh sin ardleibhéal comhréireachta le rialacháin slatiascaireachta. Bhí tréimhse na bpatról difriúil ar feadh an tséasúir agus ba mhinic a bhí ar an dá oifig oibriú le linn fuarlaigh nuair a bhí an ghníomhaireacht slatiascaireachta níos mó. Thug sé sin deis iontach do bhradán agus breac geal rith ar an gCláidigh, ach d'eascraigh sé freisin i ngníomhaireacht slatiascaireachta breise don bheirt Oifigeach Iascaigh le póilíniú.

Grianghraf de cheann de scáthláin bhrainlín bradáin suite le iontógáil chanál stáisiúin an Chláidigh, roimh imirce brainlín bliantúil.

Forbairt

Oibreacha déanta in 2020 comhdhéanta go háirithe le cothabháil ar obair roimhe sin críochnaithe ar feadh an Chláidigh. Rinne an bheirt Oifigeach Iascaigh glanadh rialta ar an mbruach agus tionscnaíochtaí feabhsaithe rochtana ar feadh Aibhneacha an Chláidigh agus an Chróilí. Áirítear leis sin struimeáil agus cothabháil ginearálta ar chosáin rochtana reatha agus glanadh toir agus crann chun rochtain a cheadú don slatiascaireacht. D'oibrigh an bheirt oifigeach go dlúth le Club Slatiascaireachta an Chróilí agus Údarás cun cothabháil rochtana forleathan a dhéanamh ar feadh an Chróilí iomláin.

Dhá bhradán rite úr faighte ag slatiascairí ar an gCláidigh.

Sruthlíon mídhleathach urghafa ó Oileán Inis Beag (400m ar fhad) le bradán amháin gafa.

Glanadh ar chosáin chun rochtain a cheadú don slatiascaireacht isteach ar an gCláidigh.

Glanadh roghnaitheach ar fhásra ar thaobh an bhruaigh ag 'Divers Pool', ar an gCláidigh.

Glanadh roghnaitheach ar bhruach ag 'Cox's Pool' ar an gCláidigh.

Glanadh roghnaitheach ar bhruach ag 'Cox's Pool' ar an gCláidigh.

Monatóireacht Chomhshaoil

Rinneadh monatóireacht ar leibhéil uisce go laethúil agus tuairisciú orthu chuig Ionad Slatiascaireachta na nGleanntach. Cuireadh tuarascálacha ar ghluaiseacht éisc agus laiste eile leis na tuarascálacha nuair ar fáil. Rinneadh iniúchadh físiúil ar chaighdeán an uisce mar ghníomhaíocht ghnáthaimh.

The River Liffey An Life

Réamhrá

Ardaíonn an Life, le dobharcheantar 1,369km2, i sléibhte Chill Mhantáin, agus sreabhann sé thar 50km sula dtéann sé isteach i mBaile Átha Cliath. Tógadh na stáisiúin giniúna hidrileictreacha sin ar an abhainn le linn na 1940idí. Chomh maith leis an soláthair uisce i gcomhair giniúna hidrileictreach, soláthraíonn an taiscumar 5,600 acra soláthair uisce do Bhaile Átha Cliath. Tá ar iomlán 62% den dobharcheantar os cionn stáisiúin giniúna Léim an Bhradáin, coimisiúnaithe in 1949. Tá an dá stáisiún suas an abhainn, Poulaphouca agus Golden Falls lonnaithe os cionn agus ag an uasteorainn stairiúil dáileacháin bradáin ar an ndobharcheantar.

Chomh maith le bradán agus breac donn, tá stoc sa Life de róiste, bran, róiste-bhrean, péirse, cúramáin, gailliasc, ruán agus eascann. Tá iascaireacht garbh coitianta i taiscumair Léim an Bhradáin agus Poulaphouca, agus tagann an breac iascaireachta is fearr ó Leamhcán suas an abhainn. Tá an iascaireacht bhradáin is fearr léirithe ar an stráice abhann idir Srafán agus Droichead na hInse. Rialaíonn ESB ceada iascaireachta ar na taiscumair, agus in aice le stáisiúin cumhachta eile.

Bradán

Ní gá do bhradán a théann isteach sa Life uachtarach ach dul suas an pas éisc ag stáisiún giniúna Léim an Bhradáin, toisc nach bhfuil ach an stáisiún seo i mbealach na n-iasc imirceach sin.

Baineadh na áiseanna comhairimh éisc ag stáisiún Léim an Bhradáin i ngeall ar laghdú oibriúcháin Fhoras na Mara agus dá bharr ní dhéanfar taifeadadh ar aon sonraí móráirimh ag an suíomh sin i mblianta sa todhchaí. D'ainneoin sin, léiríonn méid bradáin bliantúil ag dul suas an phas éisc ag Léim an Bhradáin go bhfuil an suiteáil iascaigh (pas éisc agus geataí doirtbhealaigh) ag oibriú go sásúil agus go bhfuil méid sásúil brainlín gan an tuirbín Kaplan a úsáid mar bhealach imirce síos an abhainn. Le linn séasúir brainlín bliantúil (lár Mhárta go dtí lár Mheithimh 2020), cuirtear prótacal giniúna brainlín bradáin i bhfeidhm, a cheadaíonn doirteadh uisce dromchla trí gheata doirtbhealaigh agus freisin tríd an ardaitheoir éisc lonnaithe ag an stáisiún.

Iascaigh sosa ag an Life

Cé go bhfuil sé faoi úinéireacht agus bainistíocht ag ESB, tá taiscumar Poulaphouca léasaithe faoi láthair don Chumann Slatiascaireachta Breac Átha Cliath. Tá an iascach, lonnaithe i mBaile Coimín, Co.
Chill Mhantáin, measctha, agus tá foráil pointí rochtana éasca agus áiseanna páirceála do charranna ann. Le linn 2020, bhí ar iomlán 4,500 breac colpach scaoilte ar bhonn míosúil isteach in Poulaphouca. Chomh maith leis an iasc scaoilte, bhí an stoc a mhair ó bhlianta roimhe faighte freisin le linn 2019. Bhí tuarascálacha ar dea-laiste éisc fiáin le linn mí an Mheithimh, ach d'imir leibhéil íseal uisce tionchar ar an iascaireacht na míonna tar éis sin. Bhí iascaireacht go maith freisin i dtaiscumar Poulaphouca, ach d'imir leibhéil íseal uisce tionchar ar an iascaireacht le linn na míonna tar éis sin. Tuairiscíodh droch-thorthaí iascaireachta gailléisc ag an dá shuíomh, cosúil le blianta roimhe. Arís, cosúil le blianta roimhe, baineadh líonta mídhleathacha ó thaiscumar Poulaphouca ag foireann ESB.

River Lee An Laoi

Réamhrá

Sreabhann an Laoi soir ar feadh os cionn 90km ó réigiún sléibhtiúil in aice le Guagán Barra in Iarthar Chorcaigh chun dul isteach san fharraige i gCathair Chorcaigh (Léaráid 15).

Tá dobharcheantar 1,253km2 ag an Laoi, agus sreabhadh meánach 27.1m^3sec^{-1}

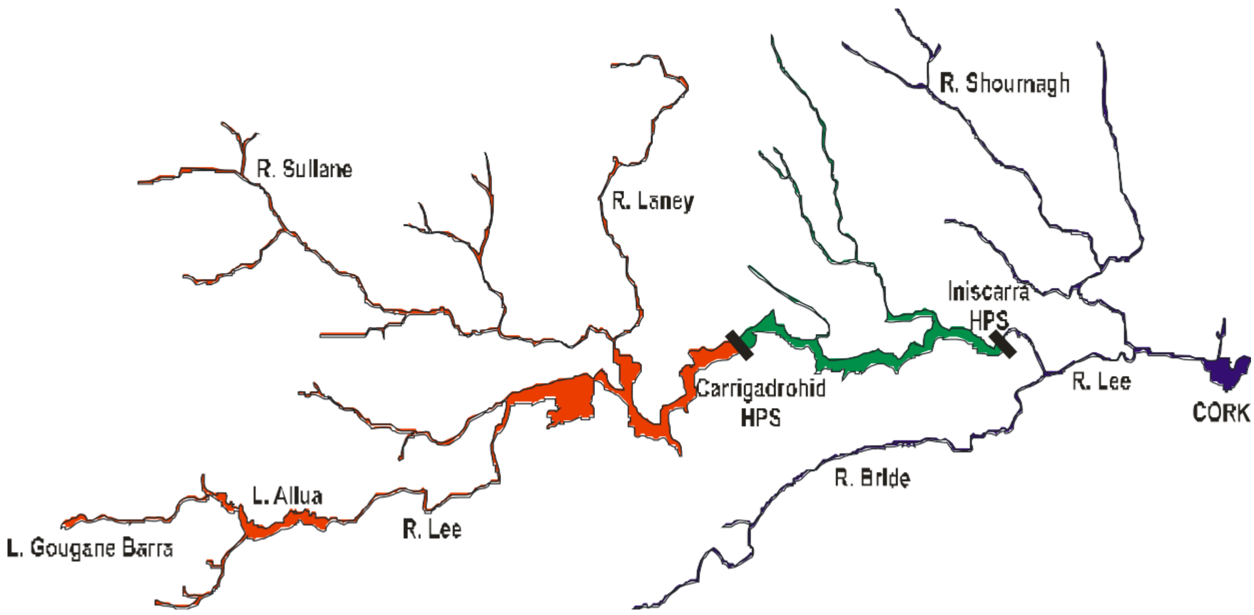

Léiríonn léaráid 15 An Laoi le dobharcheantair íochtarach, láir agus uachtarach difreálaithe de réir datha.

Bhí gleannta láir an Laoi báite mar thoradh le tógáil na scéime hidrileictrigh. Thosaigh tógáil in 1953, agus bhí stáisiúin giniúna Charraig an Droichid agus Inis Cara coimisiúnaithe in 1957. Cruthaíodh dhá thaiscumar mór, Carraig an Droichid (5.3km2) agus Inis Cara (9.3km2), suas an abhainn ón dá stáisiún. Tá céatadán suntasach (27%) dobharcheantair an Laoi lonnaithe síos an abhainn ón stáisiún hidrileictreach agus comhdhéanann an limistéar seo fo-aibhneacha Seabharthanach, Máirtín agus Bhríde ina tharlaíonn stoc bradáin sceithe go nádúrtha. Tá cuid taoide an Laoi timpeall 14.5km síos an abhainn ó Inis Cara. Tá cearta iascaireachta na dtaiscumar agus stráicí abhann áirithe lonnaithe síos an abhainn ó dhamba Inis Cara faoi riail ESB.

Chomh maith le bradán agus eascann, áirítear le príomh-speicis iascaireachta laistigh córais an Laoi breac donn, gailliasc, péirse, ruán, róiste agus bran. Ofrálann an Laoi slatiascaireacht iontach d’iasc garbh, toisc go bhfuil stoc suntasach speicis éisc gharbh laistigh gach taiscumar.

Brainlín bradáin tógtha sa ghorlann faighte i gcomhair scaoilte níos déanaí sa Laoi.

Bradán óg á lódáil isteach ar leantóir iompair i gcomhair scaoilte sa Laoi.

Brainlín bradáin gorlainne á scaoileach isteach sa Laoi ag reilig Inis Cara.

Clár Bainistíochta Bradáin an Laoi

Tosaithe in 1994, is aidhm le Clár Bainistíochta an Laoi measúnú a thabhairt ar stádas reatha daonraí bradáin sa dhobharcheantar, chun bainistíocht a thabhairt ar stoic ag leibhéil inghlactha flúirse. Roimh an scéim hidrileictreach, bhí iascaigh tábhachtacha bradáin i stráicí íochtair agus láir na habhann agus creidtear gur sceith bradán ar fud an dobharcheantair. Bhí tionchar láithreach ag an scéim agus bhain sé le cáilíocht uisce (cáinníochtaí móra fásra dianscaoilte mar chúis le dí-ocsaiginiú) ag díluchtú ar an abhainn íochtarach ó thaiscumair tuilte nua suas an abhainn ó Charraig an Droichid agus Inis Cara. Laistigh cúig bhliana tógála, thit stoc bradáin an Laoi.

Chun an fhadhb sin a mhaolú, bhí stoc déanta de mhéideanna móra bradáin óg ó Abhainn na Sionainne amach i limistéar os cionn damba Charraig an Droichid. Léirigh na torthaí faighte ó ghaistí brainlín ar ghlasa éisc Borland-MacDonald le linn na 1960idí go raibh droch-aschur brainlín, agus mar thoradh, bhí an limistéar síos an abhainn ó Charraig an Droichid comhdhírithe chun cuspóirí athstocála. Bunaíodh gorlann Charraig an Droichid in 1956 mar áis táirgthe brainlín chun brainlín agus muóg a scaoileadh síos an abhainn ó dhamba Inis Cara. Bhí na brainlíní tógtha saille, clib eite i mblianta áirithe agus deimhníodh gur tháinig beagnach gach bradán fásta ag filleadh go dtí Inis Cara ó ghorlann. Ó 1993, tá gach bradán tógtha ann saille clib eite agus tá línte áirithe códaithe clibeáilte le sreang chomh maith. D’éascaigh sé sin deighilt idir bhradán tógtha agus fiáin fásta.

Léirigh suirbhé ar iascaireacht leictreach, déanta in 1993, gur tharla bradán óg sceithe go nádúrtha ag gach suíomh faoi bhun Inis Cara agus ag dlúis sásúla. D’ainneoin sin, suas an abhainn ó Inis Cara, ní raibh bradáin óg ach ag suíomhanna in aice leis na taiscumair. Rinneadh suirbhé arís ar na suíomhanna sin in 2001, 2003, 2005 agus 2009 agus bhí na torthaí cosúil

Le suirbhé 1993 toisc go raibh daonra bradáin folláin coitianta faoi bhun stáisiúin Inis Cara, nach raibh ach daonraí iargúlta le bheith os cionn na stáisiúin (go mór mar thoradh ar éifeachtaí athstocála).

Rinneadh athstocáil bliantúil ar na limistéir os cionn an dá stáisiún le bradán óg agus, leis sin, cuireadh prótacal giniúna brainlín i bhfeidhm chun imirce síos an abhainn a éascú do bhrainlíní. Baineann an prótacal giniúna brainlín sin le doirteadh leanúnach uisce trí ghlas éisc Borland-MacDonald ag Inis Cara, cúpláilte le stad ar ghiniúint oíche le linn míonna Aibreáin agus Bealtaine. Ag brath ar infhaighteacht an uisce, bhí prótacal giniúna leanúnach coinneáilte i gCarraig an Droichid le linn Aibreáin agus Bealtaine 2019.

Gorlann Charraig an Droichid

Osclaíodh gorlann Charraig an Droichid go hoifigiúil in 1956 agus fairsingthe in 1970. Tá sé lonnaithe díreach síos an abhainn ó stáisiún giniúna Charraig an Droichid. Tá táirgeadh bliantúil 1 milliún gealóg neamhfhothaithe agus 50,000 brainlín le scaoileadh i ndobharcheantar na Laoi. Níl aon ghníomhaíocht uisceshaothraithe tráchtála san aonad gorlainne.

Táirgeadh ubháin, gealóg neamhfhothaithe, muóg agus brainlín

Bhí ar iomlán 60 péire bradáin scafa i mí na Nollag 2020. Beidh sliocht na n-ubhán toirchithe sin (n=97,712 ubhán toirchithe) coinneáilte istigh sa ghorlann i gcomhair tógála ann nó scaoilte mar bhradán óg isteach sa Laoi Uachtarach in 2021. Bhí ar iomlán 59,489 brainlín bradáin clib eite scaoilte isteach i stráicí íochtaracha na Laoi le linn tréimhse 23 Mhárta go dtí an 8ú Aibreáin 2020 (Tábla 14). Bhí an tréimhse scaoilte beagáinín níos faide i ngeall ar Phaindéim Covid-19 agus bearta bithshlándála i bhfeidhm d’fhoireann ESB. An suíomh a raibh siad sin scaoilte uaidh ná Phoenix Kayak Club i gcathair Chorcaigh.

brainl ín	Suíomh a scaoilte	Mí	Líon scaoilte
An Laoi	Faoi bhun Stáisiúin Inis Cara	Márta agus Aibreán	59.489 (Lena n-áirítear 12,202 clibeáilte, cód 47/09/31)

Tábla 14. Líon na mbrainlín mbradán óg (brainlín) scaoilte ó ghorlann Charraig an Droichid in 2020.

Prótacal giniúna na Laoi chun cuidiú le imirce brainlín

Cuireadh prótacal giniúna oíche i bhfeidhm ag stáisiún giniúna Charraig an Droichid le linn míonna Aibreáin agus Mheithimh do shéasúr brainlín 2019. Mar a tharlan le blianta beaga, bhí uisce díluchtaithe go leanúnach (timpeall $3m^3sec^{-1}$), trí ghlasa éisc chun gur féidir le brainlín dul síos tríd an mbealach sin.

Ní dhéantar aon ghiniúint oíche ag Inis Cara, seachas nuair is gá le linn tuile. Coinneáiltear díluchtaithe arda ar an Laoi Íochtarach díreach i ndiaidh scaoilte brainlín saille clib eite chun cuidiú le imirce brainlín.

Radharc ar dheiscirt Chora na Laoi a thaispeánann pas éisc lárnach.

Feidhmíocht Iascaigh Bradáin Sosa na Laoi in 2020

Ag iascach Inis Cara ESB, 88 bradán an íosmhéid laiste deimhnithe ann. Taispeántar laiste na mblianta roimhe sin i dTábla 15. As an 88 bradán faighte in 2020, bhí 42.5% fiáin (meáchan ó 3lbs go dtí 12lbs), an chuid eile ná bradán saille clib eite ón ngorlann (meáchan ó 3 go dti 10.5lbs). Taispeántar scaipeadh míosúil an laiste slat deimhnithe i dTábla 16. I ngeall ar Covid-19, bhí gníomhaíocht agus rochtain iascaireachta teoranta ag amanna áirithe, agus neamhghnách i gcomparáid le blianta roimhe.

Bliain	Laiste slat
2020	88
2019	29
2018	30
2017	72
2016	62
2015	35
2014	128
2013	78
2012	302
2011	200
2010	218
2009	372
2008	131
2007	574
2006	227

Tábla 15. Feidhmíocht iascaigh slat bradáin Inis Cara sa tréimhse 2006 - 2020.

	Fiáin	Gorlann	Ioml án
Márta	2	1	2
Aibreán	5	4	3
Bealtaine	5	6	7
June	2	2	14
Iúil	9	9	12
Lúnasa	5	5	7
Meán Fómhair	9	9	7
	37	51	88

Tábla 16. Scaipeadh míosúil bradáin faighte (n=88) ar an iascach faoi úinéireacht Inis Cara ESB do 2020.

Bhí droch-iascaireacht ag an gcuid faoi úinéireacht ag ESB in iascach an Laoi lonnaithe síos an abhainn ó stáisiún Inis Cara ag tús an tséasúir le laiste ag méadú beagáinín i dtreo deiridh an tséasúir. Bhí sé sin in ainneoin líonta móra slatiascairí i láthair ar an iascach go háirithe go luath ar maidin agus san oíche. Bhí 'gabháil agus caitheamh amach' bradáin déanta go hiondúil ag go leor slatiascairí Agus chuidigh gnáth-sheiceáil ar cheadúnais ag foireann ESB agus IFI le bainistíocht an iascaigh. Bhí an bradán ba mhó taifeadta in iascach Inis Cara faighte ag tús mhí an Mheithimh ar mheáchan 12lb (fiáin). Taispeántar meascadh bradán faighte ag iascach Inis Cara i Léaráid 17.

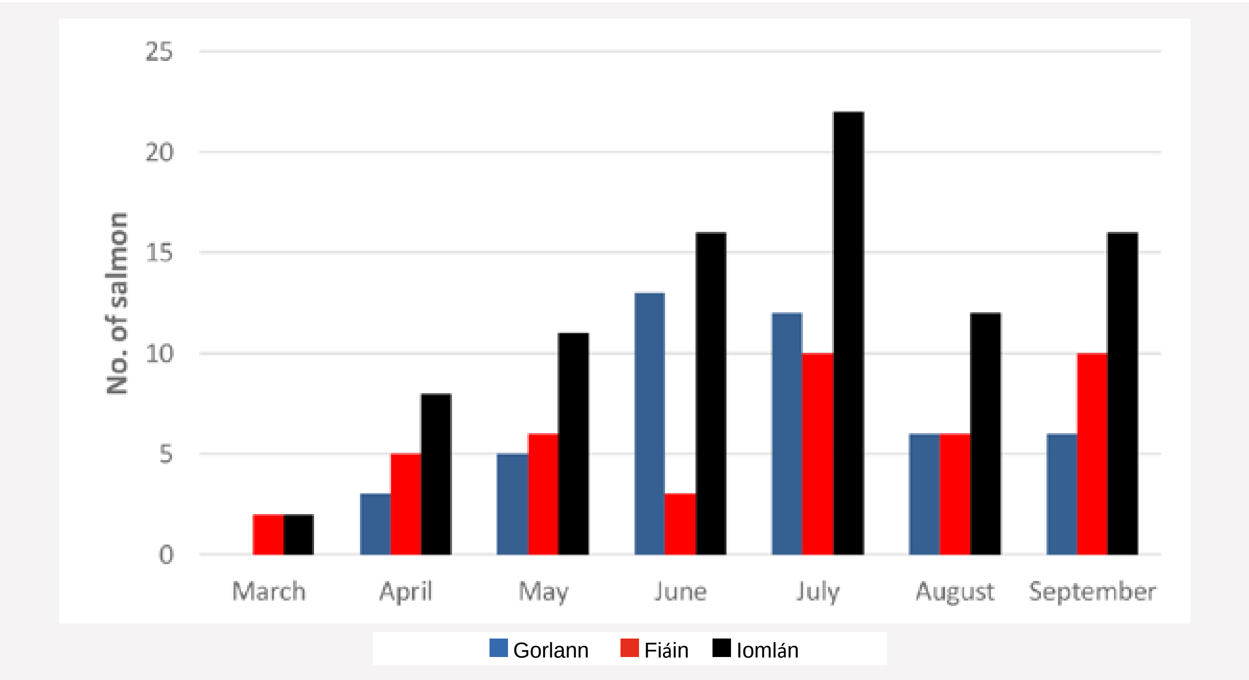

Léiríonn léaráid 16 Gabháil míosúil na gorlainne agus bradán fiáin in iascach slatiascaireachta Inis Cara.

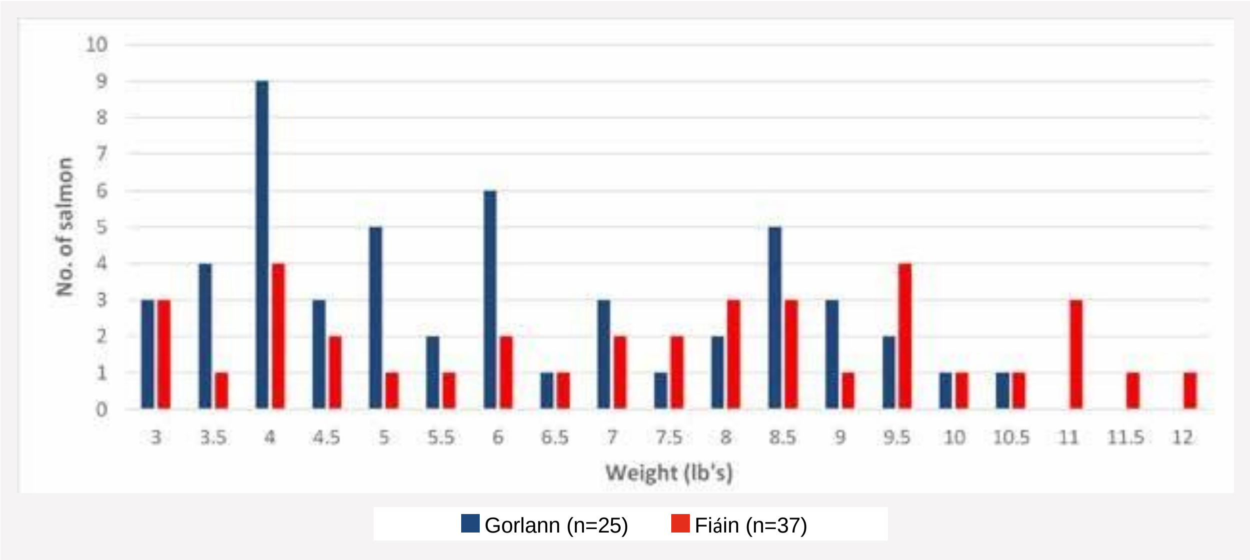

Léiríonn léaráid 17 Meáchan (lb) bradáin gorlainne agus fiáin faighte ag slatiascairí ar an iascach Inis Cara faoi úinéireacht ESB le linn 2020.

Móráireamh bradáin ag Stáisiún Giniúna Inis Cara

Tá córas comhairimh éisc uathoibríoch lonnaithe ag an mbealach amach uachtarach ardaitheora éisc Borland-MacDonald lonnaithe ag stáisiún Inis Cara. É sin ráite, i ngeall ar mhífheidhmithe leanúnacha an chomhaireora éisc ní raibh aon sonraí móráirimh ann do 2020.

Bhí oibriúchán an ghlais éisc leanúnach don bhliain agus thosaigh an gaiste fásta oibriúchán ar an 24 Mheán Fómhair le deireadh ar an 2 Nollag 2020. Baineadh gach bradán gorlainne suas (n=206) ó chuasán uachtarach an ghlais éisc agus aistrithe go dtí gorlann Charraig an Droichid. Bhí gach bradán fiáin (n=164) scaoilte díreach os cionn stáisiúin Inis Cara. Taispeántar gabháil míosúil bradáin i Léaráid 18 agus Tábla 22. Bhí gach bradán saille clib eite nó tógtha bainte agus coinneáilte ag gorlann Charraig an Droichid chun cuspóirí pórúcháin. Tháinig deireadh leis an gclár scafa ar an 11 Nollag agus deireadh ar an 31 Nollag. Ar iomlán rinneadh scamhadh go rathúil ar 40 péire agus d'fhan méid beag éisc réamhaibí ag deireadh mhí an Nollag 2020, scaoilte ag tús 2021 i gCúil Aodha ar an Laoi Uachtarach. Bhí gach iasc gorlainne scafa (nach raibh micreachlibeáilte) scaoilte ag reilig Inis Cara lonnaithe faoi bhun stáisiúin Inis Cara.

D'eascraigh scamhadh an stoic goir in 97.712 ubhán toirchithe ar iomlán.

	Gorlann (n=206)		Fiáin (n=164)		
	Fir	Bainea nn	Fir	Baineann	Fireann
Meán Fómhair	0	0	0	0	0
Deireadh Fómhair	68	40	9	117	234
Samhain	45	6	17	1	69
Nollaig	41	6	19	1	67
	154	52	45	119	370

Tábla 17. Gabháil míosúil na gorlainne agus bradán fiáin i ngaiste bradáin fásta stáisiúin Inis Cara.

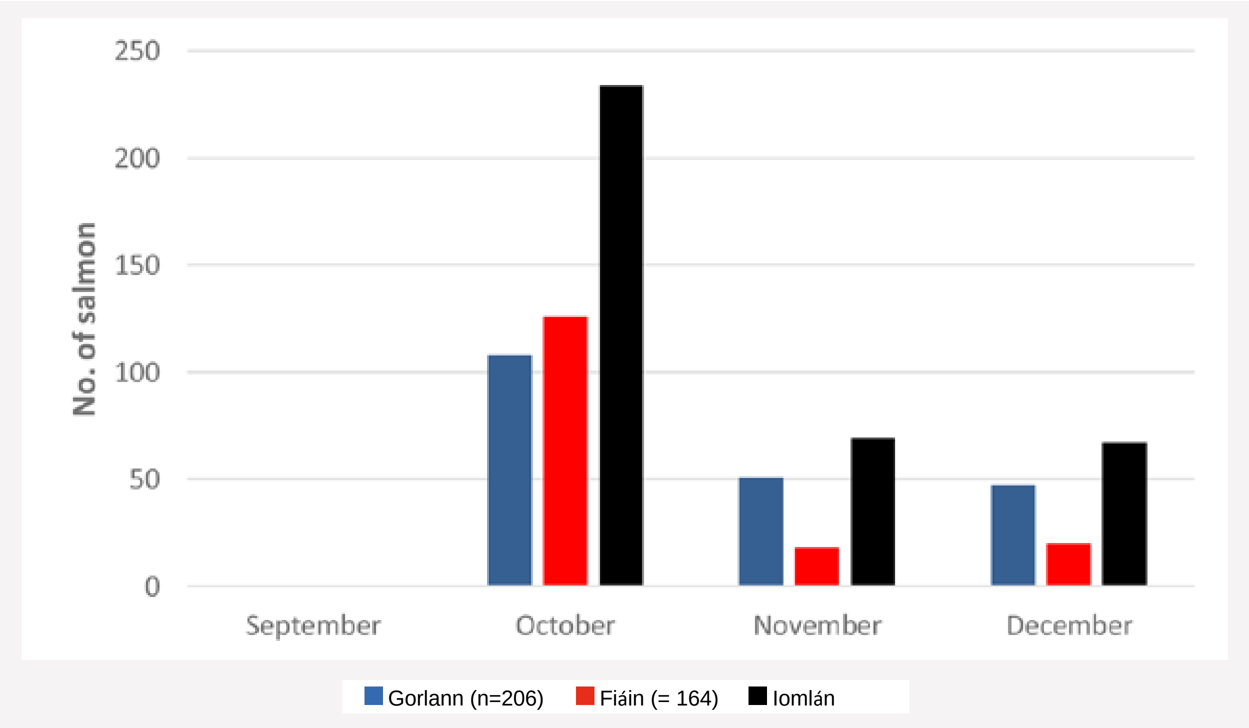

Léiríonn léaráid 18 Gabháil míosúil na gorlainne agus bradán fiáin i ngaiste bradáin stáisiúin Inis Cara.

Gnéithe bhradáin tógtha agus fiáin bailithe ag Inis Cara

As an 66 bradán fiáin aistrithe chuig an ngorlann in 2020, bhí trí cheann ainmnithe mar iasc MSW. Bhí gach bradán fiáin (n=25) gafa in 2020 scaoilte láithreach díreach os cionn stáisiúin Inis Cara. Úsáidtear gnéithe ainmniúcháin MSW agus bláthán araon i gcomhair gorlanna Charraig an Droichid, An Phairtín agus Bhéal Átha Seanaidh. Na gnéithe ainmniúcháin ná go nglactar leis go bhfuil éisc baineann suas go dtí 71cm agus fireann suas go dtí 84cm geimhridh farraige amháin (1SW) nó bláthán, agus glactar le bradán níos mó ná sin mar bhradán MSW.

Clár Eascainne na Laoi

Sa séasúr 2020/21, rinneadh iascaireacht eascainne gheal ar an Laoi go seicheamhach ag go leor áiteanna i Loch Inis Cara idir Lúnasa agus Deireadh Fómhair. An laiste iomlán ná 1,082kg a sháraíonn targaid bliantúil na Laoi 500 kg.

Stáisiún Charraig an Droichid.

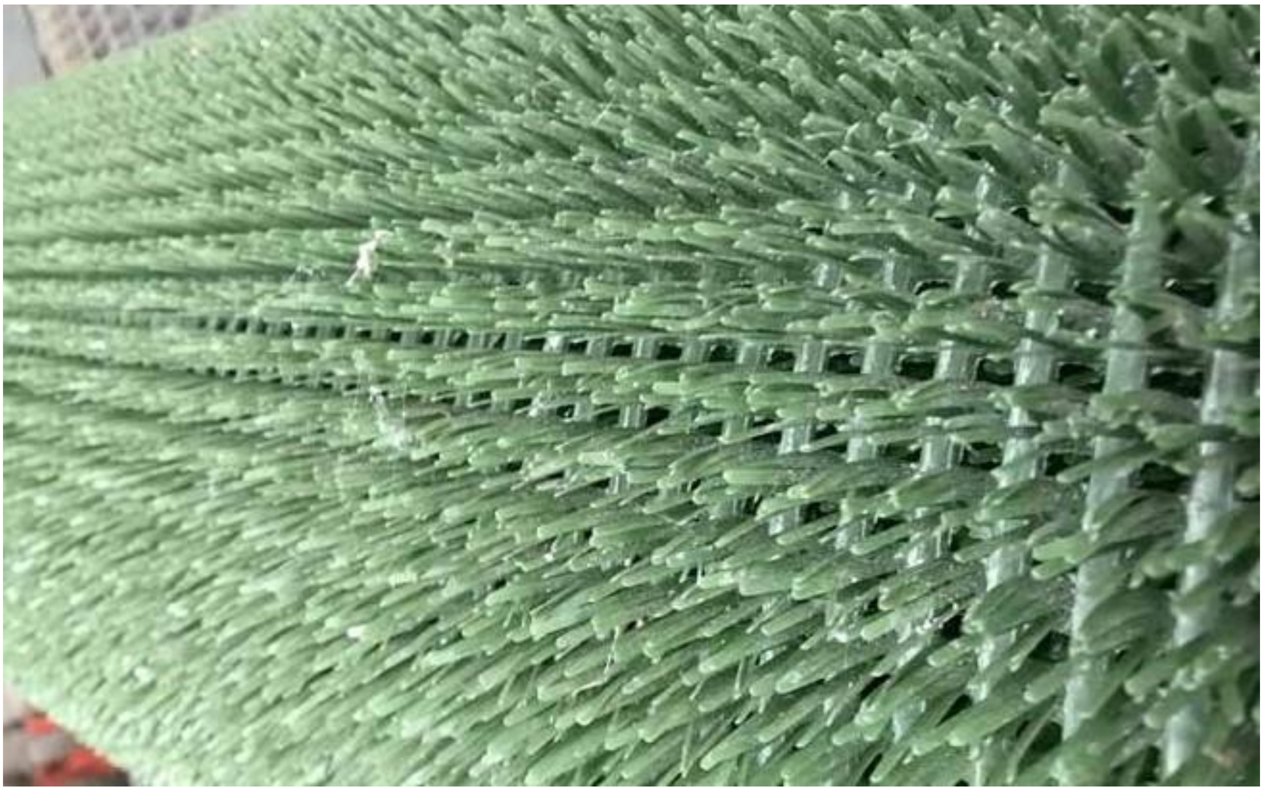

Foshraith saorga dreaptha in úsáid don ghaiste Inis Cara.

Taispeántar laistí Ghaiste na Laoi ESB agus laistí Iompair ó 2009-2020 agus comhlíonadh an targaid bliantúil 500kg i dTábla 18.

Bliain	Méid iompartha (t)	Targaid	Caidreamh le targaid
2009	0.079	0.5	16%
2010	0.278	0.5	56%
2011	0.731	0.5	146%
2012	0.234	0.5	47%
2013	0.824	0.5	165%
2014	0.670	0.5	134%
2015	0.515	0.5	103%
2016	0.0435	0.5	8.7%
2017	0.542	0.5	108.4%
2018	0.035	0.5	0.7%
2019	1.098	0.5	219.6%
2020	1.082	0.5	216.4%
Iomlán	5.006 tonna		

Tábla 18. Méideanna iomlán (t) eascainne gheal gafa agus iompartha ar an Laoi 2009-2020 agus an rath a bhain le targaid 500kg socraithe ag Plean Bainistíochta Eascainne Náisiúnta.

Eascann óg

Cuireadh gaiste i bhfeidhm d'eascann geal sa limistéar díreach faoi bhun stáisiúin Inis Cara le linn 2008. Ba é an laiste iomlán do 2020 ná 5.65kg. Bhí na eascanna óga sin ina 'n-eascann iallphéiste' in ionad luathóga. D'oibrigh an gaiste ón 16 Mhárta go dtí an 27 Mheán Fómhair 2020. Cosúil le blianta roimhe, bhí na laistí taifeadta don chuid is mó don tréimhse ó thús Mheithimh do deireadh Lúnasa (Tábla 18). Bhí na laistí scaoilte isteach i lár dobharcheantair na Bríde, a théann isteach sa Laoi faoi bhun stáisiúin Inis Cara.

	Méid gabhála
Márta	0
Aibreán	0
Bealtaine	0
June	0
Iúil	31Aonair, móide 225g
Lúnasa	170g
Meán Fómhair	170g
Iomlán	5.65kgs

Tábla 19. Laiste iomlán ghaiste Inis Cara in 2020.

Iasc Garbh

Is iascach garbh go háirithe atá i gceist le taiscumar Inis Cara ina ndéantar taifead ar bhran, ruán, róiste, gailliasc, péirse agus líon beag eascainne. Bhí bran coitianta arís, ag tarlú i méideanna móra. Is cosúil gur mhéadaigh líon na slatiascairí cuairteora de réir a chéile le blianta beaga ach i ngeall ar phaindéim Covid-19 bhí líon na slatiascairí laghdaithe go mór in 2020. Tháinig feabhas ar an rochtain ar an loch ag ESB le blianta beaga go háirithe ag Inis Loinge ar thaiscumar Inis Cara. Tá galliasc flúirseach go háirithe síos an abhainn ó stáisiún giniúna Charraig an Droichid.

Nótaí

Bord Soláthair Leictreachais Rannáin
Caomhnaithe Iascaigh ESB, Ard na Croise, Co.
An Chláir,
Poblacht na hÉireann

Fón: +353 61 345589 Facs: +353 61 344560